

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

— ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΣ —

ΙΔΡΥΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ : ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΚΑΡΙΜΠΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΚΑΡΙΜΠΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΥΛΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ
ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΙΑΣΙΟΣ

ΕΔΡΑ : ΧΑΛΚΙΔΑ

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α

Ἡ Ἀποστολή τῆς Νέας Γενεᾶς.—Ἡ Λογοτεχνική μας γλῶσσα.—Τὰ Νεοελληνικά Σημειώματα.—Σὰ Ἰρά.—Τὸ Συνέδριο τῶν νέων συγγραφέων.—Ἐρρωσθε καὶ χαίρετε.—Ὁ λογιόκτιστος καὶ τὸ ἔθνος.—Εἶναι συνέδριο ἐπαγγελματιῶν.—Τὰ 50χρονα τοῦ Γρ. Ξενοπούλου.—Ἀτταβισμός.—Οἱ κορφές κι' ἡ κανέλλα.—Ἀταξισμός τῶν αἰσθήσεων.—Ἀλλαγὴ ἐπαγγέλματος.—Ἐπιστημολογία...«λογία».—Πρωθύστερα σχήματα.—Πολὺ σωστά.—Ἀπάντηση...ἀλληγορική;.—Δυσὸν ὀφείει μάχου.—Μιὰ ἐκδίκηση.—Δεινὸν τὸ λαλεῖν.—Ἡ κωμῶδια τῆς ζωῆς.—Ἀξιόμιμητο.—Κ. Κατσιμπαλῆς.—Μιὰ ἐπανόρθωση.—Ἐνα γράμμα τοῦ κ. Καρθαίου.—Τρεῖς πνευματικοὶ φάροι.—Ἐνας ἄνθρωπος.—«Λόγοι» καὶ ἀντίλογοι.—Ὁ κ. Ν. Παπᾶς.—«Συγκέντρωσις Προσπαθειῶν» κλπ.—ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ : Στέλιου Ξεφλούδα «Στὸ φῶς τοῦ λευκοῦ ἀγγέλου».—Γιάννη Σκαρίμπα «Ὀυλαλούμ». — Ἡ εὐτυχία στὴ ζωῆ.—Παραγραφακία.—Εἰδήσεις—Βιβλία—Περιοδικὰ—Ἐφημερίδες κ. τ. λ.

Βιβλία πού λάβαμε

Γερ. Σπαταλά : «Τὰ νεανικά Ἴταλ. ποιήματα τοῦ Σολωμοῦ» μελέτη. Γ. Χ. Κανελακοπούλου : «Ὁ τάφος τοῦ Παλαμά» μελέτη. Ἀντιοχ. Κυπριλέοντα : «Ἡ προικα τῆς Μαριάννας» Κυπριώτικα διηγήματα. Ὀλμου Περάνθη : «Τὰ πρῶτα τραγούδια» ποιήματα. Γιάννη Μπακάλη : «Καναγκιουρίσια Καστοριά» ποιήματα. Μ. Βάλα : «Ἡ χρονολογία τῆς θυσίας τοῦ Ἀβραάμ (ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν «Ἀκρόπολι» τῆς ἐπιθεώρησης Ἑλ. Κόσμου) Μόναχο. Ἀντώνη Μάρταλη : «Οἱ ντροπές μου» ποιήματα. Τάκη Δόξα : «Ἡ ἀπολογία τοῦ Καμπούρη» διηγήματα. Κ. Μπασιτῆ : «Τὰ Ἀλιευτικά». Ὁρ. Λάσκου : «Ἀγριόχηνες» ποιήματα. Ἐπ. Μπέλλου : «Κισμέτ» διηγήματα. Στελ. Ξεφλούδα : «Στὸ φῶς τοῦ λευκοῦ ἀγγέλου». Φοῖβου Δέλφη : «Εἰδύλλια» ποιήματα. W. Stekel : «Ἐπιστολαὶ σὲ μιὰ μητέρα» διασκευὴ Γ. Δ. Ματάλα. Τάκη Δόξα : «Μαρία Πολυδούρη» μελέτη. Στ. Μαράντου : «Saint Remi» ποιήματα. Λούλας Κοτσέτσου : «Ἀμαρτωλὴ Ἀγάπη» ρομάντζο. Γιώργη Σακκά : «Ἡ Βασίλισσα Χατζάνα» διηγήματα. Κούλη Ἀλέπη : «Μήδεια Εὐριπίδου» μετάφραση. Κούλη Ἀλέπη : «De Profundis» ποιήματα. Μελεῆ Νικολαΐδη : «Ἄσμα Ἀσματῶν» διηγήματα. Ἰρσίμ : «Τὰ Χριστούγεννα τοῦ Ἀλήτη» διηγήματα. Συλλόγου «Κινύρα» Πάφου : «Διαλέξεις περὶ τῶν κορυφαίων φιλοσόφων καὶ πεζογράφων». Ἡρ. Μάλωση : «Σπασμένα βιολιά» ποιήματα. Σ. Δ. Καβαδία : «Ὀδύσεια» λαϊκὰ μετάφραση, τόμοι 14. (Κέρκυρα). Δημ. Ζωγράφου : «Ἱστορία τῆς παρ' ἡμῶν Γεωργ. ἐκπαιδύσεως». Τόμος Α' ἐπιστημονικὴ ἐργασία.

Περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδες

«Νεοελληνικὰ Γράμματα» Βουλῆς 1 Ἀθήνα
 «Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησης» Μενάνδρου 83 »
 «Νέα Φύλλα» Ἀχαρνῶν 72α »
 «Πνευματικὴ Ζωὴ» Μαυρομαγάλῃ 2 »
 «Τὸ Νέο Πνεῦμα» Μενάνδρου 4 »
 «Γαλλικὴ Ἀνθολογία» Ἀριστοτέλους 16 »
 «Ἡ Συζήτηση» Μεσογείων 6 »
 «Οἰκογενειακὴ Ζωὴ» Γερανίου 13 »
 «Ὁ Φίλος τῶν Ζώων» Βουκουρεστίου 23 »
 «L' Hellenisme Contemporain» Σανταρόζα 6 »
 «Μακεδονικὲς Ἡμέρες» Ἀετορράχης 31 Θεσ/νίκη
 «Μακεδονικὴ Νεολαία» Π. Π. Γερανοῦ 11β »
 «Οἱ Νέοι» Μισραχῆ 13 »
 «Μορφές» Ἀγίας Σοφίας 26 »
 «Νέα Πνοή» Μητροπολίτου Ἰωσήφ 10 »
 «Κρητικὲς Σελίδες» Ἡράκλειον—Κρήτης
 «Πάφος» Ρ.Ο.Β. Κτήμα—Πάφος (Κύπρος)
 «Κυπριακὰ Γράμματα» Σοφοκλέους 11 Λευκωσία »
 «Φῶς» Λειβαδιάς, «Ἀμφισσαϊκὴ» Σαλῶνων,
 «Φάρος» Δράμας, «Θρακικὰ Νέα» Ἀλεξανδρουπόλεως
 «Κορινθία» Κιάτου, «Εὐρώτας» Σπάρτης, «Ἐῤριπος»
 Χαλκίδας, «Καρυστινὴ» Κάρυστος, «Dobe Canesian»
 211 Nest 33 ed Sreer Νέα Ὑόρκη, «Σημαία» Κορίνθου,
 «Le Messenger d' Athens» Μητροπόλεως 22 Ἀθήνα,
 «Φωνὴ Γορτυνίας» Νεοφ. Μεταξᾶ 6 Ἀθήνα,
 «Καθημερινὴ» Ζακύνθου, «Ἀρκαδικὸν Βῆμα»
 Τριπόλεως, «Ἀρκαδικὰ Νέα» Τριπόλεως,
 «Σπαρτιατικὰ Νέα» Σπάρτης, «Κοινὴ Γνώμη» Σπάρτης,
 «Ἐλεύθερος Τύπος» Πύργος—Ἡλείας, «Βόρειος Ἑλλὰς»
 Κοζάνης, «Ἡνωμένος Τύπος» Χανιά

—Κρήτης, «Ἡπειρωτικὸς Ἄγων» Ἰωαννίνων, «Τηλέγραφος» Πατρῶν, «Ταχυδρόμος» Πατρῶν, «Ἐλεύθερος Κήρυξ» Καβάλλας, «Μεσσηνία» Καλαμών, «Νέα» Καλαμών, «Πανευβοικὸν Βῆμα» Χαλκίδος, «Κραυγὴ» Ἰωαννίνων, «Πρόδοτος» Ἄλμυρου, «Φωνὴ Αἰγίου» Αἰγίου, «Ἐρευνα» Αἰγίου, «Ἄγων Τριφυλίας» Κυπαρισσίας, «Γράμματα Λακωνίας» Σπάρτης, «Ἡ Δράσις» Ἡρακλείου—Κρήτης, «Ἐλεύθερος Κόσμος» Σύρου, «Ἐφημερὶς τῶν Λεσβίων» Μυτιλήνης, «Καστοριανὴ Ζωὴ» Καστοριάς, «Ζακυνθινὴ Φωνὴ» Ζακύνθου, «Ἐπτάνησος» Κερκύρας, «Κήρυξ» Λαρίσης, «Νέα Κορίνθος» Κορίνθου, «Φωνὴ Θράκης» Ἀλεξανδρουπόλεως, «Ἐρευνα» Χανίων—Κρήτης, «Βόρειος Ἑλλὰς» Κοζάνης, «Καθημερινὴ» Ζακύνθου, «Νεολόγος» Πατρῶν.

Ἀπὸ ὅτι διαβάσαμε

Στὸ «Νέο Πνεῦμα» διευθύνται : Γιάννης Φλιάσιος—Γιάννης Ζαΐρης, τοῦ Μάρτη (τεύχος 1ο) ποιήματα : Γ. Σκαρίμπα, Γ. Σημηριώτη, Κλ. Μιμίκου, Γ. Κοτζιούλα, Γ. Ζαΐρη, Γ. Φλιάσιου, Τ. Δόξα, Φ. Πασγαλινοῦ, Μ. Λίβα, Κ. Κοφινοῦ, Π. Δήμα, Σ. Ἀρκομάνη, διηγήματα : Στεφ. Δάφνη, Δέσπω Παναγιωτίδου, Τ. Γαβριελάτου, μελέτη Χ. Βασιλειάδη, κριτικὲς βιβλίων ἀπὸ τὸν κ. Ἄγρα, σημειώματα, φιλολογικὲς εἰδήσεις κλπ. Στὸ ἴδιο τεῦχος κριτικὴ εὐμενὴς γιὰ τὴ συλλογὴ «Ὀυλαλοῦμ» ἀπὸ τὸν κ. Τρέχα.

Στὶς «Μακεδονικὲς Ἡμέρες» Θεσσαλονίκης, διευθυντὴς : Γεώργιος Δέλιος, τοῦ Γενάρη—Φλεβάρη (τεύχος 1—2) ποιήματα : Ὁδ. Ἐλύτη, Τ. Ἄγρα, Γ. Παρασκευαΐδη, Στ. Κατσαμπῆ, διηγήματα : Στ. Δάφνη, Ἄλ. Γιαννοπούλου, Χρ. Λεβάντα, Β. Ι. Πόπα, μελέτες καὶ ἄρθρα Β. Τατάκη, Filippo Matia Pontani, Γ. Σαραντάρη, Ἡλ. Ζιώγα, βιβλιοκρισία κλπ.

Στὰ «Νέα Φύλλα» διευθυντὴς : Κ. Ρητορίδης, τοῦ Φλεβάρη (τεύχος 2) ποιήματα : Κ. Θρακιώτη, Γ. Κοτζιούλα, Ἡρ. Μάλωση, Ἀ. Καραντώνη, Θ. Ρητορίδη, Π. Σπάλα, διήγημα Ἀ. Τερεζάκη κ.λ.π., βιβλιοκρισίες, σχόλια, θέατρο κ.λ.π.

Στὸ ἴδιο τεῦχος εὐμενὲς κριτικὸ σημείωμα τοῦ κ. Ἡρ. Μάλωση γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Γιάννη Σκαρίμπα.

Στὶς «Κρητικὲς Σελίδες» διευθύντρια : Θάλ. Καλλιγιάννη, τοῦ Δεκέμβρη—Γενάρη (τεύχος 11—12) συνεργασία : Ἄγγ. Σημηριώτη, Ν. Καζαντζάκη, Κατ. Παΐζη, Γ. Βαλέτα, Γ. Μαθιουδάκη, Κλ. Μιμίκου, Ἀ. Δικταίου, Γ. Σφακιανάκη, Ν. Τωμαδάκη, Α. Κυμιτζάκη, Θάλ. Καλλιγιάννη, Ν. Νικολουδάκη, Χ. Πέτρου κλπ. Κριτικὴ βιβλίου, φιλ. νέα, σημειώματα διάφορα.

Στὸ ἴδιο τεῦχος δυσμενὲς κριτικὴ ἀπὸ τὸν Σ. Βογιαντζάκη, γιὰ τὴν ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ Γιάννη Σκαρίμπα «Ὀυλαλοῦμ».

Στὴν «Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρηση» διευθύντρια : «Εὐγενία Ζωγράφου» τοῦ Μάρτη (τεύχος 353) συνεργασία : Giovanna Posachi, Α. Καλαμπούση, Χ. Λαγοπάτη, Εὐγ. Ζωγράφου, Γ. Ἀρβανιτάκη, Κ. Πετρίδη, Ὀλγας Βατίδου, Α. Δικταίου, Ἀντ. Γαλανάκη, Ἑλ. Περάκη, Κλ. Μιμίκου, Σ. Γιαννάτου, Γ. Ζώρα, Ἀπ. Μαγγανάρη, Παναγιωτοπούλου κλπ. Κριτικὴ βιβλίου, Θεάτρου, Γλυπτικῆς, Ζωγραφικῆς, φιλολ. νέα καὶ καλλιτεχνικὴ ἀνασκόπηση.

Στὸ ἴδιο τεῦχος τιμητικὸ σημείωμα γιὰ τὸ ἔργο, γενικὰ, τοῦ Γιάννη Σκαρίμπα.

Στὴν «Πνευματικὴ Ζωὴ» διευθυντὴς : Μελεῆς (Συνεχῆα στὴ σελίδα 32)

Ἡ Ἀποστολὴ τῆς Νέας Γενεᾶς

Ἄρθρο τοῦ κ. Ἡλίου Ζιώγα

Εἶναι λίγα μόλις χρόνια, ἀπὸ τὸ 1930 κι' ἐδῶ, κυρίως, πού ἀθόρυβα μὰ σταθερὰ καὶ μὲ σύστημα, σφυρηλατοῦνται οἱ ἀτράνταχτες βάσεις μιᾶς νέας Αὐγῆς τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος. Δρασκελίζουμε ἤδη, δὲν χωρεῖ καμμιά ἀμφιβολία γι' αὐτὸ, τὴν κρισιμώτερη καμπὴ τῆς πνευματικῆς μας ἱστορίας, καὶ ὁ ἀγῶνας αὐτὸς δὲν εἶναι παρὰ ἀποκλειστικὸ ἔργο μιᾶς ὁμάδας ἐξαιρετικῶν ταλέντων.

Βρισκόμαστε τὰ τελευταῖα χρόνια, μπροστὰ σ' ἓνα φαινόμενο δίχως κανένα προηγούμενο γιὰ τὴν ἔως χθὲς ἀσήμαντὴ διανοητικὴ μας ὑπόσταση, ὡς ὁλόκληρο ἓνα ἔθνος. Καὶ ποσοτικά, καὶ πρὸ παντὸς ποιοτικά, αὐτὸ πού συντελεῖται γύρω μας τὸν τελευταῖο καιρὸ, εἶναι μιὰ προσπάθεια κυριολεκτικῶς τεράστιας σημασίας.

Σὲ ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῆς Σκέψεως, ἡ νέα γενεὰ ἔχει κιόλας παντοῦ νὰ ἐπιδείξει, ἓνα ἔργο καὶ ἓνα ὄνομα. Τὸ μυθιστόρημα, τὸ διήγημα πού ὑποκατέστησε τὴν ἠθογραφία, ἡ κριτικὴ, εἶδος παρεξηγημένο καὶ πλαστογραφημένο, ὁ λυρικός στίχος καὶ ἡ βιογραφία, ἄγνωστη ἐντελῶς, βρῆκαν ἐπὶ τέλους τὸς προσφιλεῖς των ἐργάτες.

Πρέπει νὰ τὸ πιστέψουμε : τώρα ἀρχίζει νὰ ζυπνᾶ καὶ νὰ ἐγείρεται ἡ ἀληθινὴ ἡμέρα, πού σὰν τέτοια εἶναι μόνο φῶς καὶ μόνο χαρὰ. Τὴν προαναγγέλει τὸ ἐξαίσιον λυκαυγὲς πού ἤδη ζοῦμε.

Ὁ Μυριβήλης, ὁ Δημαρᾶς, ὁ Τερζάκης, ὁ Μπεράτης, ὁ Σκαρίμπα, ὁ Πκράσχος, ὁ Καραγάτσης, ὁ Λάσκος, ὁ Ξεφλούδας, ὁ Χατζίνης, ὁ Ἐμμανουήλ, ὁ Καστανάκης, ὁ Παππάς, ὁ Καβαδίας, ὁ Πρεβελάκης, ὁ Κοτζιούλας ὁ Σεφέρης, κ.ά., ἰδοὺ οἱ σκαπανεῖστοι ἀνατέλλοντες νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ, πλάσματα προνομιούχα, αὐτοπεποίθητο ζυμωμένα μὲ τὶς ὠριότερες συγκινήσεις.

Δὲν ἔχει σημασία, ἂν τὸ ἔργο τῶν ἐκπροσώπων τῆς νέας γενεᾶς πειθαρχεῖ ἢ ὄχι, σὲ μίαν ἐνιαίαν ἀντίληψιν ζωῆς. Ἰσχυρὰ ταλέντα ὅλοι των, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ὑποτάξουν τὸν ἑαυτοτισμὸ τους, πὸ ἄλλως τε, ἔτσι ἢ ἄλλιως, ὅλων πρὸς τὸν ἴδιο σκοπὸ τείνει; Κ' ὕστερα δὲν ἐνδιαφέρουν οἱ δρόμοι, ὅσον ἐνδιαφέρουν οἱ στόχοι. Ἀπὸ μιὰ, ὄχι δυσεξηγητὴ ἀσφαλῶς, συγκυρία ἢ σύμπτωση, ὅλοι οἱ ἐκλεκτοὶ τῆς νέας γενεᾶς πού τοὺς συνοδεύουν ἓνα πλῆθος ἀπὸ ἐνθουσιῶντες ὁπαδοὺς, πρὸς τὴν ἴδια κατεύθυνση πάντα δουλεύουν—ἀπεργάζονται τὴ δημιουργία μιᾶς πραγματικῆς ἑλληνικῆς Τέχνης, συγχρονισμένης, καὶ γι' αὐτὸ σημαδεμένης κάποτε μὲ τὰνθρώπινα γνωρίσματα πού προκρίβουν συχνὰ τὴν ἀθανασία.

Δὲν φαντάζομαι νὰ χαρακτηρισθῶν τὰ λόγια μου ὡς ὑπερβολικά. Τὸ βλέπω, τὸ αισθάνομαι, τὸ ζῶ—ἡ νέα γενεὰ εἶναι προνομιούχος! Πιστεύω σαυτὴν! Μιὰ ψυχαναλυτικὴ λυρικὴ βιογραφία ὅπως ὁ «Αὐτοτιμωρούμενος» τοῦ Μπεράτη, ἓνα μυθιστόρημα ἀνθρώπινο βαθύτατα ὅπως «Ἡ παρὰ τῶν Σκληρῶν» τοῦ Τερζάκη, μιὰ κριτικὴ βιογραφία ὅπως ὁ «Ἰων Δραγουμῆς» τοῦ Πκράσχου, ἓνα μυθιστόρημα παράδοξο καὶ πρωτότυπο ὅπως ὁ «Μαριάμπα» τοῦ Σκαρίμπα, κι' ἓνας τόμος λυρικός πρόζης ὅπως τὸ βιβλίον «Στὸ φῶς τοῦ λευκοῦ ἀγγέλου» τοῦ Ξεφλούδα, δὲν εἶναι ἀσφαλῆστατα καὶ ἐξαιρετικῶς ἐργασία Τέχνης, πού εὐκολὰ βλέπει τὸ φῶς, ἀκόμα καὶ σὲ φθασμένες καὶ ἐξελιγμένες λογοτεχνίες.

Ἄς τὸ χωνέψουμε λοιπόν, καὶ πρὸ παντός, ἂς συλλάβουμε ὅλο τὸ μέγεθος τῆς σημασίας αὐτοῦ πού συντελεῖται—παριστάμεθα μάρτυρες ἐνὸς «δράματος», πού ἐνῶ ἡ λύση του δὲν σπρᾶναι παρὰ τὸ πλέον χαρμόσυνο γεγονός, μίαν ἀνθισθὴν χυμώδη, συγχρόνως σημαίνει τὸ τέλος, τὸ πικρὸ καὶ σκοτεινὸ τέλος, ἓνα λυκόφως μουντὸ καὶ συνεφιασμένο, τῆς ἀμαρτωλῆς, συχνὰ ἐγκληματικῆς, πάντα ὅμως στείρας καὶ ἀντικαλλιτεχνικῆς ἐποχῆς πού εἶναι αὐτὴ ἡ ἐποχὴ τῆς γενεᾶς πού φεύγει.

Δὲν ἀναφέρω ὀνόματα, ἀφοῦ σ' ὅλους εἶναι γνωστὴ ἡ χορεία τῶν ἀπολίτιστων, τῶν μι-

κρών και κατώτερων ανθρώπων, που δίχως δέος και δίχως φόβο, όπλισμένοι μόνο με τὸ θράσος τῆς πελώριας άγνοιας των, άλλο δὲν έκαμαν ἐπὶ χρόνια, παρὰ νάσχημονοῦν παντοιοτρόπως, ἀφοῦ με ὅλα τὰ μέσα που μετεχειρίσθηκαν κατάφεραν κι' άνεργιχθήθηκαν στὶς ἐπάλλξεις ἐκείνες που ἀνήκαν σ' άλλους. Γι' αὐτὸ ἡ ζῆμιά που ἐπέφεραν, εἶναι τόσο τεράστια, και ἡ σύγκριση τόσο βαθειά, ὡστε νὰ πρέπει νὰ ὀργανωθῆ ἕνας εἰδικὸς άγώνας, γιὰ νὰ ριχτοῦν ὅλα τὰ κακότεχνα εἶδωλα, που θέλησαν νὰ στῆσουν μ' ἐνέσεις και δὲν ξέρω τί άλλο, οἱ ἀπερχόμενοι νεοέλληνες. Και τότε, ὡσαν ἀπὸ σύνθημα, τὰ εἶδωλα θὰ πέσουν και θὰ σπάσουν!

Τὸ ἔργο που ἦδη συντελεῖται, ἄς μὴν τὸ ξεχνῶμε, οὔτε μιὰ στιγμή, πῶς εἶναι κυρίως ἕνα ἔργο που δὲν ἀποβλέπει παρὰ στὸ νὰ σκορπίσῃ παντοῦ τὸ φῶς. Το φῶς αὐτὸ, ἄπλετο και κατακόρυφο ὡς θάνατι, δὲν θ' ἀφήσῃ καμμιά πτυχῆ, καμμιά γωνιά, καμμιά ἐστία γιὰ νὰ πλεχθῆ ξανά ὁ ἴστος τῆς ἀμφιβολίας και τῆς συγχίσεως που κατεργάσθηκαν ἐπὶ χρόνια ὀλόκληρα ἡ ἀμάθεια σφιχταγκαλισμένη με τὴν ἐμπάθεια και τὴ φριχτὴ στενότητα τῆς ψυχῆς ἐκείνων που ἀντιπροσωπεῦσαν αὐτὸ τὸ παρελθόν. Θὰ διαλύσῃ ὅλες τὶς σκιές.

Οἱ καινούριες που μοιραῖα θὰ γεννηθοῦν, θάνατι σκιές—συνπλήρωμα φυσιολογικὸ τοῦ φωτός. Θάνατι δηλαδὴ κι' αὐτές ἕνα μέρος τῆς ζωῆς, ἀφοῦ ἀποτελοῦνται μόνον ἀπὸ χρώματα. Ὅταν ὁ ἥλιος, λαμπρὸς προβάλλει πίσω ἀπὸ τὶς κορυφές τῶν βουνῶν ὅλα τὰ τελώνια και ὅλα τὰ δαιμονικά τῶν δασῶν, λουφάζουν. Αὐτόματα και οἱ Κάλιμπαν τῆς ἀμαρτωλῆς γενεᾶς που φεύγει, θὰ σπεύσουν νὰ κρυφτοῦν, ἀφοῦ ἔτσι ἡ ἀλλοίωσις, δὲν ὑπάρχει θέσις γι' αὐτοῦς. Ἄρκετὰ ἐμπόδιαν!

Σὲ μιὰν ἐποχῆ, σὲ ὁποιαδήποτε ἐποχῆ, που τὸ κυριώτερο τῆς γνώρισμα εἶναι ἡ πνευματικὴ ὀρίμανσις, ἡ μιὰ τάσις πρὸς ὀρίμανση, ὅπως ἀκριβῶς ἡ δικὴ μας ἐποχῆ (γιὰ τὴν Ἑλλάδα), ἀπὸ κοταβολῆς κόσμου, πῶς ὁ κομπογιαννιτισμὸς κάθε μορφῆς, δὲν ἔχει πέραση.

Ἡ νέα γενεά που ἀδιάρκεια ἐργάζεται γιὰ τὸν ἕνα και μοναδικὸ σκοπὸ που σημειῶσα ἦδη και που εἶναι αὐτός, ἡ πραγματικὴ και πλήρης πνευματικὴ κ' αἰσθητικὴ χειραχέτησι τοῦ νεοελληνικοῦ Κοινοῦ, δὲν ὑπάρχει κανένας λόγος νὰ καταναλώσῃ ὅλες τὶς πολιτικῶτατες κι' ἀκριβῶτατες δυνάμεις τῆς, γιὰ τὴν καταστροφὴ τῆς φιλολογικῆς «κάμπης» που ἐκπροσωποῦν οἱ ἀπερχόμενοι.

Ἡ ἀμαρτία, τὰ σφάλματα, ἡ σύγκρισις, ἡ παραμόρφωσις, συγχνότατα θεληματικὴ και συνειδητὴ και γι' αὐτὸ ἀκόμη πιὸ κολάσιμη, με μιὰ λέξη, ὅλα τὰ μειονεκτήματα κι' ὅλα τὰ ἐλαττώματα που γιὰ μιὰ στιγμή ὑπῆρξε κίνδυνος νὰ μᾶς κληρονομηθοῦν, θὰ σβύσουν και θὰ χαθοῦν αὐτόματα σχεδόν, καθὼς φεύγουν, χάνονται, σκορπιζόνται κ' ἐξαφανίζονται, ὡς νὰ μὴν ὑπῆρξαν ποτέ, ὅλα τὰ ἀπατηλά και ψεύτικα γράγματα, ὅλες οἱ ἰδέες—φενάκες!

Ἄλλωστε εἶναι διαλεκτικὸς νόμος. Εἴμαστε ἡ «θέσις» που προῆλθε ἀπὸ τὴν ἐσκεμμένη ἄρνηση και ὀδεύουμε πρὸς τὴ σύνθεση—μιὰ σύνθεση ὀλοκληρωμένη, ἀντάξια τῶν ἐπιδιώξεων και τῆς ἀποστολῆς τῶν νέων δημιουργῶν.

Ἡ νέα γενεά, ἔχει βαρύτερα και ὀραιότερα καθήκοντα—ἄς συνεχίσῃ ἀπερίσπαστα τὸν άγώνα τῆς. Ἄς δώσῃ νέα βιβλία, ἄς πλουτίσῃ τὴ φιλολογία μας, ἄς τὴν κάμη αὐτάρκη, ἄς ἀνεβάσῃ μ' ἕνα λόγο, τὴ στάθμη τῆς πνευματικότητος μας. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀποστολὴ τῆς. Μιὰ ἀποστολὴ μεγάλη, μέγιστη, σημαντικώτατη, ἄθλος σωστός που μόνον αὐτὴ εἶναι ἱκανὴ νὰ πραγματοποιῆ!

Τὴν ἀναμένουν ἀκόμη, πλῆθος ὀραιῆς ὑποχρεώσεως. Ἐξω ἀπὸ τὸ καθαρῶς δημιουργικὸ ἔργο, που πρῶτα και κυρίως ὀφείλει νὰ προσφέρῃ στὴ χώρα, που ἄρχισε νὰ διψᾷ γιὰ πνευματικὴ τροφή, πρέπει ἐπίσης νὰ σταθῆ με συμπάθεια μπροστα σὲ κάθε διανοητικὴ ἀπαίτηση που συνεπάγεται ἡ ὑψηλὴ ἀποστολὴ τῆς.

Τοὺς νέους δημιουργούς, τοὺς ἀναμένουν ἀκόμη ὅλοι οἱ λησμονημένοι, και ὅλοι ἐκείνοι που στραπαταρῖσθηκαν και παραμορφώθηκαν στὰ ἄνομα χέρια τῶν ἀπερχομένων.

Μιὰ ἀναθεώρηση ὅλων τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν, μικρῶν και μεγάλων, μιὰ ἀνακατάταξη δικαίη και αὐστηρή, νὰ τί ἐπίσης πρέπει ν' ἀπασχολῆσῃ τὴ νέα γενεά.

Ἄς δώσουν βιογραφικά, ἀλλ—Μπεράτη, τὸν Παπαδιαμάντη με τὴν περιπαθῆ ἑσωτερικὴ ζωῆ του, τὸν παρερμηνευμένο Σολωμὸ, τὸν ἐξαιρετικὸ ὀραιοπθῆ Καβάφη, τὸν εἰδυλλιακὸ Χατζόπουλο, τὸν ἰσχυρὸ Θεοτόκη, τὸν άγνωστο Χαΐρη, τὸν άστρηρὸ Μαβίλη, και ὅλους τοὺς άλλους τῶν ὀποιῶν τὰ ὀνόματα μου διαφεύγουν, ἀποτελοῦν ὅμως κι' αὐτὰ ἕνα ἐπίσης σημαντικό μέρος τοῦ πνευματικοῦ κεφαλαίου τῆς νέας Ἑλλάδας.

Ἡ πνευματικὴ μας ζωῆ, ἔτσι μόνο φαντάζομαι θ' ἀποκτήσῃ ἕνα συγκεκριμένο νόημα, πρᾶγμα τῶσον ἀπαραίτητο γιὰ μιὰ λογοτεχνία καθὼς ἡ νεοελληνικὴ, που ξεκινᾷ γιὰ μεγάλα ταξίδια...

ΗΛΙΑΣ ΖΙΩΓΑΣ

Θέματα τῆς τέχνης

Ι. Ἡ Λογοτεχνικὴ μας γλῶσσα

Ἡ ἀναρχία, ἡ ἔλλειψη μ' άλλα λόγια πειθαρχίας, που χαρακτηρίζει τὴ φυλὴ μας σὲ πολλά, ἐκδηλώνεται με χαρακτηριστικὸ τρόπο και στὴ γλῶσσα μας. Τὸ περίφημο γλωσσικὸ ζήτημα, βασικῆς σημασίας γιὰ τὸ λαὸ μας και γιὰ τὴν παιδεία του, δὲν πῆρε τέλος ἀκόμα, με ὅσα και νὰ λένε. Ἐδῶ ὅμως δὲν πρόκειται γιὰ τὴ γλῶσσα γενικά, σὰν ὄργανο ἐπικοινωνίας κι' ἐκπολιτισμοῦ, παρὰ μόνο γιὰ τὴν εἰδικὴ τῆς ἐφαρμογῆ στὴ λογοτεχνία, γιὰ τὴ λογοτεχνικὴ τῆς πλευρά. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία πὼς ἡ δημοτικὴ ἔχει καθιερωθῆ ἀπὸ τοὺς λογοτέχνες μας στὸ γράψιμό τους κάμποσον καιρὸ τώρα, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνα ἡ ἐπιβολὴ τῆς στὸ μεταξὺ ἔγινε ἀδιαφιλονίκητη και γενικὴ. Κάπου σαράντα χρόνια πιά ἡ ποιησι, τὸ διήγημα, τὸ θέατρο, ἡ κριτικὴ γράφονται σχεδόν πέρα γιὰ πέρα στὴ δημοτικὴ. Ὅσο νὰ πάρει τὴ σημερινὴ μορφὴ τῆς, ἡ ἔθνικὴ μας γλῶσσα πέρασε ὄχι λίγους σταθμούς, και μολαταῦτα δὲν εἶναι ἀκόμα καλά καλά ἀποκρυσταλλωμένη. Κανένας βέβαια δὲν ἔχει τὴν ἀπαίτηση ἀπ' αὐτὴ νὰ καταστήσῃ ἀπολίθωμα ἡ γλῶσσα εἶναι ζωντανὸς ὀργανισμὸς και θὰ βρίσκεται πάντα σ' ἑσωτερικὴ κατάσταση ρευστῆ. Ἡ γλωσσικὴ μάλιστα μεταβατικότητα προσφέρει λαμπρές εὐκαιρίες στοὺς λογοτέχνες. Μὰ ἡ δημοτικὴ μας δὲν ἔχει ἀκόμα καθορίσει μῆτε τὰ ἐξωτερικά τῆς πλαίσια, κι αὐτὸ σήμερα μᾶς φαίνεται ἀκατανόητο ἔπειτ' ἀπὸ τὸ παράδειγμα τοῦ Σολωμοῦ, που κατόρθωσε μόνος του σπουδαῖα προχωρώντας ἴσαμε τὴν οὐσία τοῦ προβλήματος. Ἀπὸ κείνον τὸν καιρὸ φανήκανε τεχνίτες τοῦ στίχου που δούλεψαν τὸ γλωσσικὸ μας ὄργανο με ζῆλο. Ἄν ὅμως ἐξαιρέσομε τὸν Καβάφη, που αὐτὸς προσέφερε μ' εὐστροφία τὸ πρόβλημα, ὅλοι οἱ άλλοι ἦταν ποιητικὲς συνειδήσεις κατώτερες ἔτσι κανενὸς τὸ ἔργο δὲν ἔχει νὰ μᾶς παρουσιάσει διδάγματα—μῆτε στενά γλωσσικά—σπουδαιότερα ἀπὸ τοῦ ποιητῆ τῶν «Ἐλεύθερων πολιορκημένων». Ἡ πεζογραφία πάλι δὲ μᾶς ἔχει δώσει οὔτε αὐτὴ τὸ ἀριστούργημα τῆς στῆ δημοτικῆ. Ὁ μεγάλος πεζογράφος μας, ὁ σκιαθίτης, ὁ ἀσκητικὸς, ἔγραψε τὰ διηγήματά του σὲ μιὰ γλῶσσα πού, ὅσο και νὰ τὴν ἔκανε ὁ ἴδιος ἰδιόρρυθμη, πάντως εἶναι καθαρεύουσα ἄλλο ζήτημα ἂν ὁ Παπαδιαμάντης ὁ μὴ δημοτικιστῆς ἐσυγκέντρωσε στὰ πεζογραφήματά του γνήσια στοιχεῖα τοῦ δημοτικοῦ λόγου περισσότερο ἀπ' ὅλους μαζί τοὺς ἀρχηγούς και ὑπαρχηγούς τοῦ δημοτικισμοῦ.

Κανένας δὲν ἔχει πρόθεση νὰ ὑποτιμήσει τὴν ἐξαιρετικὴ σημασία τοῦ δημοτικισμοῦ. Στάθηκε ἀληθινὰ τὸ μεγαλύτερο πνευματικὸ κίνημα που εἶδε ὁ τόπος μας ἀπὸ τὸ ξεσκάβωμα και δῶθε. Οἱ ἄνθρωποι που βρήκανε στὰ τέλη τοῦ περασμένου αἰῶνα τὶς προϋποθέσεις εὐνοϊκές και πῆραν ἀπάνου τους

ἀποφασιστικὰ τὸν άγώνα, δὲν εἶταν ἄνθρωποι τυχαῖοι. Δὲν πρέπει μολαταῦτα νὰ ξεχνῶμε πὼς μιὰ που εἶχε ὀριμάσει ἡ ἐποχῆ δὲν εἶτανε και τόσο δύσκολο σ' αὐτοὺς νὰ ἐπικρατήσουν. Ἄν κοιτάξουμε π. χ. τὸ Βηλαρὰ και τὸν Παλαμὰ τοποθετημένους καθένα στὸν καιρὸ του, θὰ δυσκολευτοῦμε ν' ἀποδώσουμε στὸ δεύτερο τὴν ὑπεροχῆ. Ἐπειτα, δταν μιλοῦμε γιὰ τὸν Ψυχάρη και τὸν Πάλλη, γιὰ τὴν λησμονάμε τὴν ἑφτανησιώτικὴ παράδοση, που δὲν εἶναι βέβαια ἔργο ἕνὸς ἀνθρώπου; Ὁ συγγραφέας τοῦ «Ταξιδιοῦ» εἶχε λαμπυρωθῆ γιὰ καλά στὸ κοσμοπολιτικὸ Παρίσι, ἔνῳ ὁ ποιητῆς τῆς «βατραχομουμαχίας» βρισκόταν ἀνυπεράσπιστος κοντὰ στὴ μανία τοῦ λιονταριοῦ τῆς Ἡπέρου. Μὰ τὸ χειρότερο εἶναι πὼς τὰ περίφημα αὐτὰ πρωτοπαλῆκατα τοῦ Νουμὰ κάμανε λίγο πολὺ τὸν άγώνα τους πολιτικὴ πῆραν τὸ ζήτημα προσωπικά και πάντως ἐζήτησαν στὴ γλῶσσα περισσότερο τὸ σκοπὸ παρὰ τὸ μέσο. Κάθε νέα λέξη που ἀνακάλυπταν ἡ κατασκευάζαν τοὺς ἔφερνε ἐνθουσιασμὸ που δὲν τοὺς ἄφηνε νὰ ἰδοῦνε παραπέρα ἡ δημοτικοφάνεια τοὺς εἶταν ἀρκετὴ. Δὲν ξέρομε που θὰ σταματοῦσε τὸ γλωσσικὸ ζήτημα δίχως τὴ μαχητικὴτητα τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν, μέσα στὴν ἀναμυμπούλα ὅμως ἐκείνη παραμέρισε ἡ αἰσθητικὴ και χωρὶς αὐτὴν εἶταν ἀδύνατο τῆς λογοτεχνικῆς γλῶσσας μας νὰ τραβῆξει μπροστά. Φανερωθῆκαν ἀρκετοὶ στὸ μεταξὺ—ποιητῆς στὴν ἀρχῆ, και πεζογράφοι ἀργότερα—, δταν ὅμως διαβάσει κανεὶς Παπαδιαμάντη και Βιζυητὸν και τοὺς συγκρίνει με τὸν Καρκαβίτσα νὰ ποῦμε και τὸ Σικελιανό, δὲ βρίσκει νὰ κάμανε και τὴσ προόδο οἱ τελευταῖοι ἄδουρο, ναί. Ὅπωςδήποτε ἡ περίοδος τοῦ δημοτικισμοῦ που συνηθίζου νὰ τὴν ὀνομάζουν με αὐταρέσκεια ἠρωικὴ δὲν ἐξυπηρέτησε ὅσο φανταζόμεστε τὴν τέχνη. Ὅσοι γράφανε τότε τὴ δημοτικὴ εἶχαν νὰ κάμουν (ἡ νόμισαν πὼς εἶχαν νὰ κάμουν) πολυμέτωπον άγώνα. Οἱ λιγοστὲς δυνάμεις σκορπίστηκαν δῶθε κείθε κι ἡ παραγωγή τους εἶταν ἔτσι λίγο ἀπ' ὅλα. Οἱ ἴδιοι ἄνθρωποι γράφανε πρωτότυπα, μεταφράζανε ξένα, συζητοῦσαν γλωσσολογικά. Βιάζονταν νὰ τὰ προφτάσουν ὅλα και δὲν ἔφεραν τίποτε σὲ τέλος. Ἐπρεπε νὰ περάσει ἡ ζάλη τῆς μάχης γιὰ νὰ γίνουν οἱ ἔλλειψεις φανερές. Ἡ τέχνη προσφέρει βέβαια ὅλες τὶς δυνατότητες τῶν ἐκδηλώσεων, μὰ ἡ ἱκανότητα τοῦ καθενὸς ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά εἶναι τὶς περισσότερες φορὲς πολὺ περιορισμένη. Και χρειάζεται γερὴ κρίση γιὰ νὰ προσημάνει κανεὶς με ἀσφάλεια τὸν ἐλάχιστο ἐκεῖνο χωρὸ ὀπου τοῦ μέλλεται—μέσ στὴν αἰωνιότητα—νὰ κινηθῆ. Στὰ κείμενα λοιπὸν τῶν πρώτων δημοτικιστῶν ὑπάρχει ὄχι λίγη χοντροκοπία. Με τὴν πρόφαση πὼς ἡ γλῶσσα ἔπρεπε νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐπάρκειά τῆς και τὴν καθαρότητα, ἄφσαν τὸν ἀτομισμὸ τους

ἀχαλίνωτο κι ἔφτασαν σὲ ἀνυπόφορες ὑπερβολές· οἱ πῖο πολλοὶ ἀπὸ τοὺς νεολογισμοὺς τῶν εἶναι παραδείγματα γι' ἀποφυγή. Τὴν τεχνητὴ καὶ ἀκαλαίσθητη τούτῃ γλῶσσα, ποὺ εἶναι παρωδία τῆς δημοτικῆς, μονάχα ἕνας ἔχει τὸ κουράγιο νὰ τὴ γράφει ἀκόμα: ὁ κύριος Βλαστός.

Ὅταν πέρασαν οἱ μαχητικὲς διαδηλώσεις τοῦ δημοτικισμοῦ, ἡ πρώτη φούρια του, ἀκολούθησε μιὰ ἐποχὴ μετριοπάθειας, ποὺ εἶχε γιὰ τὴν τέχνη ἀποτελέσματα καλὰ (ἀπὸ τὴν περίοδο αὐτὴ μπορεῖ νὰ ξεχωρίσει κανεὶς τ' ὄνομα τοῦ Κ. Χατζόπουλου). Οἱ γλωσσικὲς προλήψεις ὑποχώρησαν τότε καὶ γράφθηκαν ἀρεκτά κείμενα δίχως ἀκρότητες. Ἀλλὰ δὲν ἄργησαν νὰ παρουσιαστοῦν δυὸ νέοι πειρασμοὶ τῆς λογοτεχνικῆς μας γλώσσας: ἡ δημοσιογραφία κι ἡ ξενομανία. Ἄς ἀρχίσουμε ἀπὸ τὴν πρώτη. Σὰν ἀντίροπο ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά στὸν ἄκρατο δημοτικισμό καὶ γιὰ λόγους εὐκολίας ἀπ' τὴν ἄλλη, παρουσιάστηκε στὴν πεζογραφία μας πρῶτα μιὰ τάση ὅχι μόνο νὰ συμπληρώνουν τὶς ἐλλείψεις παρά συχνὰ καὶ ν' ἀντικατασταίνουν τὰ σωστά με λέξεις ἀπ' τὴν καθαρεύουσα. Ἄν τὸ κακὸ περιοριζόταν στὴν περιοχὴ τῶν ἀφηρημένων ἐννοιῶν, ποὺ εἶναι τὸ περισσότερο περιοχὴ τῆς ἐπιστήμης, δὲν εἶταν ἀνάγκη μῆτε νὰ παραξενευτοῦμε μῆτε καὶ ν' ἀνησυχῶσουμε. Μὰ ἡ συνήθεια αὐτὴ δὲν ἄργησε ν' ἀπλωθεῖ καὶ στὸν κύκλο ὅπου κυριαρχοῦσε, με τρόπο καθὼς ἐφαίνονταν ὀριστικὸ, ἡ δημοτικὴ—ἐννοῶ τὴ δημοιουργικὴ λογοτεχνία. Εἶναι μοιραῖο, φαίνεται, σ' αὐτὸ τὸ κλίμα νὰ πιάνουμε πάντα τὶς ἄκρες. Τὴν ἀρχὴ θὰ τὴν ἔκαμαν λογοτέχνες ποὺ εἶχαν ἐπαγγελεῖται τὴ δημοσιογραφία καὶ ποὺ θὰ τὸ βρήκαν βολικὸ νὰ μεταφέρουν ἀπ' τὴ φημερίδα στὸ βιβλίο τύπους κι ἐκφράσεις ποὺ δὲν κουράζονταν τὸν ἀναγνώστη, μὰ ποὺ δὲ ρώτησαν ἂν κάνουν καὶ στὴν τέχνη. Εἶναι ἀλήθεια πὼς τὸ κοινὸ δὲ μποροῦσε νὰ υποφέρει τὶς ἀψυχολόγητες καινοτομίες τῶν νομαδικῶν κι ἔπρεπε νὰ βρεθεῖ μιὰ λύση γιὰ τὶς δυσκολίες τοῦ γλωσσικοῦ μηχανισμοῦ. Ποιὸς θὰ τὸ πίστευε ὅμως πὼς ἡ νεοελληνικὴ ἐξυπνάδα θὰ συμπεθέριζε με τὴν καθαρεύουσα τούτῃ τὴ φορὰ; Ἡ καινούργια ἀκαλαίσθητη τάση, ποὺ θέλησε μάλιστα νὰ βάλε καὶ τὴ φυσικότητα γιὰ προσωπίδα τῆς ἀπὸ τὴν πεζογραφία (ἀπὸ τὸ χρονογράφημα ἀρχικώτερα) πέρασε στὴν ποίηση (ὅπου δὲν εἶχε λίγο νὰ κάμει καὶ ἡ παρεξηγημένη περίπτωση Καβάφη)· ὅσο γιὰ τὴν κριτικὴ, τῆς εἶταν εὐκολώτερο ἀπὸ τ' ἄλλα τμημάτα νὰ τὴν ἀπαλλοτριώσει. Ἐλάχιστοι ἀπὸ τὸς νεώτερος ἔμειναν ἀκλόνητοι σ' αὐτὴ τὴν ὑποψη ἐπίθεσιν· οἱ πῖο πολλοὶ παραμελήσανε κιόλας τὴν καλλιέργεια τῆς δημοτικῆς καὶ γράφουν κουτοπόνηρα σ' ἕνα ἰδιωματικὸ πὺ ἔχει τὸ καλὸ νὰ μὴ δίνει στὰ νεῦρα τῆς λεπτεπίλεπτης ἀριστοκρατίας. Ἐναν αἰῶνα ὕστερα ἀπὸ τὸ Σολωμικὸ διάλογο παρουσιάζονται Φαρισαῖοι σάν τὸν κύριο Καμπάνη καὶ τὸν κύριο Παπατσώνη ποὺ διδάσκουνε τοὺς νέους μας πὼς τὰ καθαρὰ ἑλληνικὰ εἶναι οὐτοπία, πὼς ἡ ψυχὴ μας ἀναζητᾷ τὴν πρωτόγονη γλωσσικὴ ἐποχὴ τοῦ Πολυλά.

Δεύτερα ἔρχονται τὰ γαλλικά, τὸ σύμβολο τῆς ξενομανίας μας. Δὲν καταδικάζουμε τοὺς λίγους σχετικὰ ὄρους ποὺ εἶταν ἀδύνατο νὰ

μὴν τοὺς πάρουμε κι ἐμεῖς (γιὰ νὰ διασώσουμε τάχα ἔτσι τὴν ἐπαρχιώτικὴ μας αὐτοτέλεια), ὅπως τόσοι ἄλλοι, ἀπὸ κεῖ· τέτια μισαλλοδοξία θὰ εἶταν ἀκατανόητη γιὰ τὸν αἰῶνα, ποὺ ἀνοίγει, τοῦ διεθνισμοῦ. Ὅταν ὅμως διαβάζει κανεὶς σύγχρονό μας διήγημα ἢ κριτικὴ καὶ κάθε τόσο ξεπετιοῦνται μπροστά του γαλλικὲς λέξεις, με δικά μας ἢ ξένα τυπογραφικὰ στοιχεία, τί πρέπει νὰ βάλει με τὸ νοῦ του; Ἄν δὲν ἤξερε πὼς ἡ γλῶσσα μας δουλεύεται κάμποσες ἑκατονταετίες πιά στὸ στόμα τοῦ λαοῦ, ἔξάπαντος θὰ φόρτωνε τὴν ἔλλειψη στὴν ἴδια κι' ὄχι στοὺς προχειρογράφους. Γιὰ τὴν ἀντίληψη ὀρισμένων ἀνθρώπων τὰ γαλλικά—στὴν κοινωνία ὅπως καὶ στὴν τέχνη—εἶναι δείγματα καλῆς ἀνατροφῆς. Ὅποιοι κατηγοροῦσε μιὰ φορὰ τὸν ὑπερβολικὸ ζῆλο τῶν παλιῶν δημοτικιστῶν, αὐτὸς θὰ κατηγορήσει δέκα τὴν καινούργια τούτη εὐγένεια ποὺ δὲν καταδέχεται πιά τὰ πατροπαράδοτα. Φυσικὰ καὶ τὸ ρεαλισμὸ καὶ τὸ νατουραλισμὸ δεχτήκαμε καὶ χωρὶς τὴν κουζίνα, τὴ μπλούζα, τὸ σωφὲρ δὲ μποροῦμε νὰ κάνουμε. Μὰ τὸ μέτρο εἶναι προγονικὴ μας ἀρετὴ, δὲν εἴμαστε κανένας λαὸς δίχως ἱστορία γλωσσικὴ. Ὁ εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς με τὸ νὰ μᾶς στέλνει τόσα προϊόντα του δὲ μπορεῖ νὰ μᾶς ἀφήσει ἀνεπηρέαστος καὶ γλωσσικὰ. Ἄν ὅμως ἐμπήκαν στὴ γλῶσσα μας ὡς τώρα ἄρκε τὰ τούρκικα, σλαβικὰ καὶ ἰταλικά, δὲν εἶναι λόγος ν' ἀνοίξουμε διάπλατα τὴν πόρτα μας καὶ στὰ γαλλικά· μοὺ φαίνεται μάλιστα πὼς τὰ τελευταῖα ἡ μορφολογία τῆς γλώσσας μας σὰ νὰ μὴν τὰ πολυδέχεται, τ' ἄλλα παίρνουν εὐκολώτερα τὶς καταλήξεις μας, ἀφομοιοῦνται καλύτερα. Πάντως ἀπαιτεῖται ἐξαιρετικὴ προσοχὴ στὸ ζήτημα τῆς παραδοχῆς στοιχείων ἀπὸ τὶς ξένες γλώσσες. Ἐλάχιστοι ὄροι τοῦ ἀφηρημένου καὶ τοῦ συγκεκριμένου κόσμου δὲν ἔχουν τὶς ἐκφράσεις τους στὴν ἐξελιγμένη μας πιά δημοτικὴ. Ἄρκετοὶ φιλόλογοι πανεπιστημιακοὶ γράφουν τὰ ἐπιστημονικά τους συγγράμματα στὴ ζωντανὴ μας γλῶσσα καὶ χωρὶς ὑποχωρήσεις γλωσσικὲς. Δὲ μποροῦνε λοιπὸν νὰ σταθοῦνε πουθενὰ τὰ ἐνδεχόμενα παράπονα τῶν λογοτεχνῶν μας γιὰ φτώχεια γλωσσικὴ· ἐκεῖ ποὺ φτάνει τῆς ἐπιστήμης, φτάνει καὶ περισσεύει τῆς λογοτεχνίας. Ἐννοεῖται πὼς ἡ δευτέρη χρειάζεται πλουσιώτερο λεξιλόγιο κι ἐκφραστικώτερους τύπους, ποὺ δὲ μπορεῖ ὅμως σὲ καμιά περίσταση νὰ τοὺς δανείσει μῆτε ἡ δημοσιογραφία μῆτε καμιά ἀπὸ τὶς ξένες γλώσσες. Αὐτὸ εἶναι δουλειὰ τῶν νέων λογοτεχνῶν (ἀφοῦ οἱ παλιοὶ ἔδωσαν ὅτι εἶχανε νὰ δώσουν) καὶ ὑπάρχει πάντα ἀνεκμετάλλευτο ὕλικό. Μπορεῖ νὰ μὴν ἔχει ἀκόμα ἀπόλυτη αὐτάρκεια ἡ δημοτικὴ μας, μπορεῖ ἀκόμα νὰ μὴν ξεριζώθηκε ἀπὸ τὸν τόπο μας ἡ καθαρεύουσα, ποιὸς ὅμως εἶπε πὼς ἡ γλῶσσα δουλεύεται αὐτόματα, πὼς ἡ καλλιέργειά της (φυσικὰ τῆς γραφῆς) γίνεται χωρὶς θυσίες καὶ κόπους; Οἱ πρῶτες ἔπασαν στὶς πλάτες τῶν παλιότερων, στὴ γεννιά τὴ δικὴ μας ἀπομένει νὰ δουλέψουμε τὰ ἔτοιμα.

Ἐνας λόγος ὅμως εἶναι τὰ ἔτοιμα. Βέβαια τὴ δημοτικὴ μποροῦμε νὰ τὴ μελετήσουμε τόσο στὰ πάμπολλα κείμενα ποὺ μᾶς ἀφήσαν τυπωμένα οἱ προγενέστεροι ὅσο καὶ στοὺς τόμους τῆς «Λαογραφίας»—γιὰ ν' ἀναφέρουμε τὸ κυ-

ριώτερο βοήθημα—, ὅπου ἔχει συγκεντρωθεῖ πολὺ ἀπόθεμα ἀχρησιμοποίητο. Ὁ Σολωμὸς δὲν εἶχε τίποτε ἀπ' αὐτὰ στὴ διάθεσή του· μονάχα στὴν προφορικὴ παράδοση καὶ σὲ δυὸ τρία κείμενα μποροῦσε νὰ στηριχτεῖ. Κι ὅμως, μολονότι οἱ νεώτεροι διαθέτουν τελειότερα μέσα, κανένας δὲν τὸν ἔχει φτάσει στὴν ἀπόδοση. Ὁ λογοτέχνης τῶρα τῆς ἐποχῆς μας ἔχει ὄχι μόνο τὴ δυνατότητα παρά καὶ τὴν ὑποχρέωση μαζί ν' ἀντλήσει ἀκόμα ἀπὸ τὴν πρώτη πηγὴ: ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ λαοῦ. Ἡ γλῶσσα τῶν μεγαλοπόλων μπορεῖ νάχει πολλὲς εὐκολίες, γιὰ τὴ λογοτεχνία ὅμως εἶναι ἀψυχή καὶ συνθηματικὴ, κατάλληλη μόνο γιὰ ὄσους γράφουν χρονογραφήματα κι ἐπιφυλλίδες. Δὲν ξέρω ἂν εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ τὸ λογοτεχνὴ νὰ προέρχεται ἀπὸ ἐπαρχία, μὰ πρέπει νὰ προσέξει πολὺ τὶς μικρὲς αὐτὲς πατρίδες με τοὺς κλειστοὺς πολιτισμοὺς τῶν. Κάθε περιφέρεια καὶ κάθε χωριὸ εἶν' ἕνας ὀλόκληρος κόσμος με τὰ ἔθιμα καὶ τὴ λαλιά του. Ὅπως τὸ καθετί, ἔτσι κι ἡ γλῶσσα μας, περισσότερο μάλιστα ἀπὸ τ' ἄλλα, βρίσκεται ριζωμένη στὰ στρώματα τὰ λαϊκὰ. Θὰ τανε γελοῖο νὰ φοβηθεῖ κανεὶς νὰ πάει κοντὰ στὴν ἐπαρχία ἀπὸ τὸ σκιάχτρο τῆς ἠθογραφίας. Δὲν εἶναι τὰ συστατικὰ καὶ ἡ προέλευση τῶν ποὺ ὀρίζουν τὴν ἀξία ἑνὸς ἔργου τῆς τέχνης παρά ὁ βαθμὸς τῆς ἰδιοφυΐας ἐκεينوῦ ποὺ τὸ παράγει, ἀνάλογα πάντα με τὴν παρόρμηση τοῦ περιβάλλοντος. Τὴ χρησιμότητα τῶν ἰδιωματικῶν τὴν ἔχουν καταλάβει καλὰ μιὰ σειρά νέοι πεζογράφοι μας ποὺ ἀπὸ τὸ 1920 ἔβαλαν κάμποσ' ἀπ' αὐτὰ μέσα στὴ γλῶσσα τους καὶ κατόρθωσαν χωρὶς δυσκολία νὰ τὰ ἐπιβάλουν. Πρῶτον ἀναφέρουμε τὸν ἐξαιρετικὸ τεχνίτη μας τὸν Κόντογλου, ποὺ παράδωκε σὲ πανελληνίᾳ χρῆση ἀρκετοῦ ἀνατολιτικὸς ἰδιωματισμοῦ. Τὸ παράδειγμά του τ' ἀκολούθησαν σχεδὸν ἀμέσως ὁ Δασκαλάκης (στὶς ὑπέροχες μεταφράσεις του), ὁ Βενέζης, ὁ Σκαρίμπας. Οἱ τέσσεροι τοῦτοι συγγραφεῖς μεταχειρίστηκαν με τρόπο μετρημένο τὸ ἰδιωματικὰ, ἔτσι ποὺ νὰ πλουτίζονε πραγματικὰ τὸ λεχτικὸ μας. Ἐνας πέμπτος ὁ Καζαντζάκης, ποὺ χρησιμοποίησε καὶ αὐτὸς τὸ ἰδίωμα τῆς Κρήτης, ἔπεσε, προπάντων με τὰ ἔμμετρα του, στὴν ἐκζήτηση. Πάντως ἡ τάση αὐτὴ τῶν ἰδιωματικῶν ἐτόνωσε τὴ λογοτεχνικὴ μας γλῶσσα καὶ ἡ προσπάθεια πρέπει νὰ συνεχιστεῖ. Ὅταν ἡ γλῶσσα τῶν λογοτεχνικῶν βιβλίων συμπέσει με τὴ γλῶσσα τῶν ἀναγνωστικῶν ἢ τῶν ἐφημερίδων ἢ τῶν καφενείων, ἡ τέχνη θὰ ἔχει παραχωρήσει τὴ θέση της στὴ βιομηχανία. Αὐτὸ ὅμως δὲ θὰ γίνε ποτέ, γιατί ἡ τέχνη ἀποτελεῖ μιὰ ἀπὸ τὶς αἰώνιες ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου—ἢ καλύτερα ἔρχεται σάν ἐπακόλουθο τῶν ἀναγκῶν του, ποὺ δὲν ἔχουν ποτέ τους τελειωμό. Χρέος τῶν λογοτεχνῶν εἶναι νὰ προσθέσουν κάτι σὲ ὅσα βρήκαν, ὄχι νὰ τὰ χαλάσουν. Ὑπάρχουνε κάμποσα βιβλία στὴν Ἑλλάδα τέλεια ἀπὸ γλωσσικὴ ἄποψη. Ἐγὼ περιορίζομαι ν' ἀναφέρω μονάχα δυὸ, ποὺ εἶναι μάλιστα καὶ τὰ δυὸ μεταφράσεις,—ἕνα γιὰ τὴν πεζογραφία κι ἕνα γιὰ τὴν ποίηση: τὸ πρῶτο εἶναι ὁ «Δὸν Κιχῶτος» τοῦ Καρθαίου, ὁ «Ἰώβ» τοῦ Φριλίγγου τὸ δεύτερο.

Γ. ΚΟΤΖΙΟΥΛΑΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΚΑΡΙΜΠΑΣ
ΧΑΛΚΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΥΛΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΙΑΣΙΟΣ
Ν. ΜΕΤΑΞΑ 6 ΑΘΗΝΑ

Γράμματα, συνεργασία, ἐμβάσματα, περιοδικὰ κλπ. πρὸς τὸν κ. Γιάννη Σκαρίμπα, Χαλκίδα.

Ἐτήσιες δραχμὲς 30
Συνδρομὲς : Ἐξαετηρικοῦ δολλάρια 3

Προϊστάμενος Τυπογραφείου
ΣΩΤ. Ν. ΚΟΝΤΟΕΣ
Ν. Μεταξὰ 6 — Ἀθήνα

Παραγράφια

Τὰ «Νεοελληνικὰ Σημειώματα»

Τὰ «Νεοελληνικὰ Σημειώματα» θέλουν νὰ μιλοῦν δίχως πάθος καὶ φόβο. Στὴν βαθεῖα ἐπιθυμία τους νὰ συμβάλουν κι' αὐτὰ στὴ δημιουργία νεοελληνικοῦ πνεύματος, θέλουν ἐπίσης νὰ σταθεῦν—τὸ κατὰ δύναμην—πάνω ἀπὸ ἀδυναμίες ἀνθρώπινες. Τὰ «Ν. Σ.», ἔχουν φίλους ἀναπητούς καὶ πολλοὺς, κι' ἔχουν ἴσους ἐχθροὺς ἐπίσης πολλοὺς καὶ μεγάλους. Ἄν ἡ ἀγάπη ἢ ἀνθρώπινη, καὶ ἡ ἔχθρα τῶν ὄμοιων μας, εἶναι πράγματα ἀνόμοια καὶ καταθύνονται ἀπὸ ἀντίθετους δρόμους, ἡ ἐκτίμηση ὅμως—σάν κάτι πάνω ἀπ' αὐτὰ κι' ἀδιαίρετο—τελειώνει ἀπ' ἐκεῖ ὅπου ἀρχίζει: στὸν ἑαυτὸ της καὶ μόνο. Τὰ «Ν. Σ.» ἔχοντας κι' αὐτὰ—ὅπως ὅλοι μας—τὸ δικαίωμα ν' ἀγαποῦν ἢ τ' ἀντίθετο, δὲν ἔχουν ποτέ—ὅπως ὅλοι μας—τὸ δικαίωμα νὰ μὴν ἔχτιμουν καὶ τοὺς ἀξίους ἐχθροὺς των. Κι' ἐνῶ θὰ χαιρένται γιὰ κάθε νέον φίλο ποὺ θάχουν θὰ λυποῦνται πάντα γιὰ κάθε νέον ποὺ θ' ἀποχτάνε ἐχθρό. Ὅμως, καὶ στὴ μιὰ καὶ στὴν ἄλλη περίπτωσιν, τὰ «Ν. Σ.», θὰ ὑπερηφανεύονται ὅμοια: Ὑπερήφανα γιὰ τοὺς φίλους, τοὺς ἐκλεχτούς ποὺ θὰ δέχονται, καὶ ὑπερήφανα πάλι, γιὰ τοὺς ἀξίους ἐχθροὺς ποὺ, κατ' ἀνάγκη, θὰ κάμνουν.

Σὰ Ἰρά!

Εἶναι τὸ μέγα σινιάλο τῆς Ἑλληνικῆς Γῆς, ὁ χαιρετιστήριος σάλαγος τῶν νέων γενιῶν, ποὺ ἀπ' τὰ πέρατα τῆς Ρωμησοῦνης, μᾶς φτάνει:

Κάτω ἡ λογιότατικὴ ψῶρρα τοῦ κέν-

τρου. Ἡ φυλὴ αὐτὴ ποὺ δὲν πρόσφερε στοὺς θεοὺς τῆς μελάνῃ, παρὰ νειάτα καὶ αἰσθημα, χαριετίζει τὰ «Νεοελληνικά Σημειώματα», μπαρουτοκαπνισμένα κί' ὠραία. Καὶ εἴμαστε ὅλοι μαζί! Σὰ Ἰρά τὸ λοιπόν. Κάτω ἢ κλαπάτσα ἢ πνευματικὴ τῆς Ἀθήνας.

Τὸ Συνέδριο τῶν Νέων Συγγραφέων

Ἀὐτά, τὰ περὶ συνεδρίου τῶν νέων συγγραφέων, ἄρχισαν νὰ σαλατοποιοῦνται λιγάκι. Γνώμες διασαυρώνονται, προτάσεις ἀπορρίπτονται, ἰδέες παρεξηγοῦνται. Πολλά, πάρα πολλά, ἄρχισαν πάλι νὰ λέγονται. Μὰ δὲν εἶναι καιρὸς γιὰ λόγια πολλά, ἐνῶ γιὰ ἔργα ὀλότελα. Ἄς γίνῃ γρήγορα, στὴν Ἀθήνα ἢ ἄλλοῦ τὸ συνέδριο, γιὰ τὴν τονικὴ πρό πάντων ταχτοποίησης μας στὴ γλῶσσα. Καὶ ἐκεῖ, στὸ συνέδριο αὐτὸ, ἄς παρθεῖ καὶ μιὰ ἀπόφαση πῶς θὰ ἀντιμετωπισθοῦν, ἄλλα πὶὸ ἐνδιαφέροντα τῆ γλῶσσα ζητήματα. Πῶς, λόγου χάρι, θὰ γίνῃ γιὰ νὰ καθιερωθεῖ ἡ Δημοτικὴ, στὰ Δημοτικὰ σχολεῖά μας καὶ στὰ Γυμνάσια, ἀπόλυτα, καὶ πῶς ἀκόμα γιὰ νὰ γίνῃ ἡ ἴδια (τουλάχιστο γιὰ τὸ παρὸν στὴ Νέα Ἑλλάδα) ἡ ἐπίσημη τῆς Διοίκησης γλῶσσα. Καὶ ὅπως νᾶναι, ἄς συνταχθεῖ ἐκεῖ, καὶ ἄς δημοσιευθεῖ μιὰ διακήρυξη, ποὺ νὰ ἐπιστήνῃ τὴν προσοχὴ τῆς ἐθνικῆς Κυβέρνησης καὶ τοῦ Ἔθνους σὲ τοῦτα: Στὴν ἀνάγκη τῆς ἀποκήρυξης τῆς καθαρεύουσας καὶ ἀπὸ τὸ ἐπίσημο κράτος, καὶ τῆς καθιέρωσης τῆς ἐθνικῆς μας γλώσσας, γιὰ ἐπίσημης γλώσσας τοῦ Κράτους.

Μὲ ἀντικειμενικοὺς σκοποὺς, τὸ συνέδριο, τέτοιους, δὲν θᾶταν συνέδριο τῶν νέων ἀπλῶς, ἀλλὰ συνέδριο, πνευματικὰ, ἐθνικὸ.

«Ἐρρωσθε καὶ χαίρετε»

Ἔτσι τελειώνει τὸ γράμμα ποὺ «εἰπόντος τοῦ Πρωτάνεως, ἔδοξε τῇ συγκλήτῃ (τοῦ Ἁθίνης) Πανεπιστημίου ἐπιστεῖλαι» στὰ ξένα ὁμοῖά του (;), καὶ ποὺ μιὰ ἀπὸ τὶς ὄχι μικρότερες παραγράφους του εἶναι κί' ἐτούτη:

«Ὁ μὴν ἄλλ' οὐδὲ δόξωμεν ἀγνωμόνως ἔχειν πρὸς τοὺς πατέρας τοὺς ἡμετέρους οἵπερ ἀγῶνας χαλεπώτατους ὑπομεινάντες καὶ τὴν θειοτάτην ἐλευθερίαν τῇ Πατρίδι ἀνακαινισάμενοι οὐκ ὀλιγόρησαν τῆς τοῦ γένους τοῦ Ἑλληνικοῦ παιδείωσης ἄλλα τὴν εὐψυχῆς καὶ τῆς διανοίας θεραπείαν μέγιστον ἀγαθὸν καὶ τῆς ἐλευθερίας ταύτης δικαιοτάτον κόσμημα ἡγήσαμενοι ἀμελλητί ταῖς πατρίσι μούσαις τέμενος ἱερὸν ἰδύσαντο καὶ τοῖς Ἑλλήσι πᾶσι τὴν πίστιν τῆνδε μητέρα τιμωτάτον τοῦ γένους κατεστήσαντο τελεστήριον ὄθεν ἱεροφάνται καὶ δαδοῦχοι ὡσπερᾶφ' ἐστίας ἱερᾶς δαδουχοῦσι τοῖς νέοις καὶ ὑψηλοῦνται αὐτοῖς τῆς ὁδοῦ τῆς πρὸς ταλῆθες καὶ ταγαθὸν καὶ τὸ καλὸν καὶ πρὸς ὅσα περ' εἶσ' ἐν ἀνθρώποις σοφὰ κέντροις χρώμενοι τῇ Ἀκρόπολει τῇ Ἀθίνῃσι καὶ τῇ τοῦ θεοῦ Πλάτωνος Ἀκαδημίᾳ καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ἃ τὸ τῶν Ἑλλήνων ἐκείνων δαιμόνιον οἶα ποταμὸν ἀείρον καταρδόντα τὴν οἰκουμένην συνεξεύρε καὶ συγκατεσχεύασε».

Πιὸ ἀνούσιο, πιὸ στεῖρο καὶ πιὸ ἔρημο ἔγγραφο, θὰ μπόραε νὰ συνταχθεῖ ἀπὸ ἄλλους; Μῆτε τὴν αἴσθησιν τοῦ πληθωρικοῦ δὲν ἔχουν οἱ ἄνθρωποι, μή-

τε καὶ νὰ εἶναι «χειριστοῦν» μὲ κάποιον πνοὴ τῆ γλῶσσα ποὺ τῶρα φαν, εἶναι σὲ θέση. Ὁ νεκρὸς στ' ἀνθρώπινα ἄφτια, σὺτὸς, λόγος ποὺ μίλησαν, εἶναι στὰ χεῖλη τους τέφρα.

Ὁ λογιολατρισμὸς καὶ τὸ Ἔθνος

«... Ἡ λογία παράδοση ἐπέδωκε νὰ ξυπνήσῃ τὰ πνεύματα μὲ τὶς ἀναμνήσεις τοῦ παρελθόντος κί' ὄχι μὲ τὴ ζωὴ τοῦ παρόντος. Παρεξήγησι, ποὺ θανάτωνε ὅ,τι καλλίτερο, ὅ,τι ζωικώτερο καὶ δημιουργικώτερο εἶχε τότε ἢ Ἐθνότητα. Τὸ παρελθὸν βάραινε κί' ἐπνιγε τὴ ζωὴ. Οἱ ἄνθρωποι τῆς λογίας παραδόσεως ἀεροβατοῦσαν κυριολεκτικῶς, μὴ βλέποντας τὴν οἰκτρὴ κατάστασιν τοῦ νεοελληνικοῦ κόσμου. Νομίζει κανεὶς πῶς ζοῦν σ' ἄλλες ἐποχὲς κί' ὄχι κάτω ἀπὸ τὴ φοβερὴ σκλαβιὰ τοῦ Τούρκου. Μιλοῦν γιὰ τὸν Ἀριστοτέλη καὶ τὸν Ὀμηρὸ σὰ νᾶταν σύγχρονοὶ τοὺς καὶ τὸ κωμικώτερο προσπαθοῦν νὰ μιμηθοῦν τὴ γλῶσσα τοὺς καὶ μ' αὐτὴ νὰ ξυπνήσουν τὴ συνείδησιν καὶ τὸ φρόνημα τῶν νεοελλήνων!».

(Ἀπὸ τὴν σπουδαία μελέτη τοῦ κ. Φάνη Μιχαλοπούλου «Ἡ Νεοελληνικὴ Παράδοσις» ποὺ δημοσιεύεται σὲ μεγάλες συνέχειες στὴ φιλ. «Καθημερινή»).

«... Ἡ γλῶσσα τῶν λαῶν ἔχει τὴν πεταχτὴ ἐλαφρότητα τῶν πουλιῶν ποὺ πετοῦν καὶ τραγουδοῦν. Ἡ γλῶσσα τῶν λογιολατρῶν ἔχει τὴν ἀπειλητικὴ καὶ κωμικὴ σοβαρότητα βαλαστωμένων γυπῶν...».

(Ἀπὸ τὴ μελέτη τοῦ Ν. Tommaseo (μετάφρασις κ. Κ. Καιροφύλλα) στὰ «Νεοελλ. Γράμματα 27)2 καὶ 6)3)37».

Εἶναι Συνέδριο ἐπαγγελματιῶν

«... Τὸ ἀνώτατο πνευματικὸ μας ἴδρυμα (γράφει ὁ κ. Μ. Τριανταφυλλίδης στὴν ὠραία μελέτη του «Ἀλ. Πάλλης» ποὺ δημοσιεύτηκε σὲ συνέχειες στὴ φιλ. «Καθημερινή») τὸν ἀγνόησε καὶ ζωντανὸ καὶ νεκρὸ...».

Τὸ δυστύχημα εἶναι ὅτι ἐμεῖς δὲν μπορούμε ν' ἀγνοήσομε ἐπίσης, ὅτι τὸ Ἀνώτατο Πνευματικὸν αὐτὸ Ἰδρυμα, μῆτε ἀνώτατον εἶναι, μῆτε πνευματικὸ, μῆτε ἴδρυμα.

Τὰ 50χρονα τοῦ Γρ. Ξενόπουλου

Στὴν Πανελλήνια χαρὰ γιὰ τὰ λογοτεχνικὰ 50χρονα τοῦ Ἀβραάμ τῆς Νεοελληνικῆς λογοτεχνίας καὶ σεβαστοῦ μας Ξενόπουλου, τὰ «Νεοελλ. Σημειώματα» μετέχουν εἰλικρινά τοὺς κί' ὀλόψυχα. Κί' ἀκόμα τοῦ εὐχονται ἀπὸ ἐδῶ, νὰ ζῆσει—κί' ἐμεῖς—νὰ τὸν ξαναγιόρτασομε κάποτε στὰ 75χρονα, ὁμοῖα.

Ἄτταβισμὸς !

Ὁ κ. Σπύρος Μελάς, σ' ἐνὶ (πῶς νὰ τὸ ποῦμε;) φεῖ βολὰν δεκάσελικο, φέρον μὲ κεφαλαῖα στὸ ξῶφυλλο τὸν τίτλο: «Καινούργιο Θέατρο» καὶ τὸν ὑπότιτλο «Σημείωμα τοῦ Καλλιτεχνικοῦ Διευθυντοῦ καὶ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Σπύρου Μελά», ἀφοῦ θέτει τὸ ἐρώτημα: «τί πρόκειται νὰ χαρακτηρίσῃ τὴ νέα του προσπάθεια;» καὶ ἀπαντᾷ πῶς; «Ἀ-

πλούστατα: Ἀνάγκη συμμαζέμου». (Σ. Ν. Σ.; χωρὶς ἄλλο κί' ἐπέιγουσα) τελειώνει μὲ τὴ φράση αὐτή: «Δὲν μ' ἄρεσαν ποτὲ τὰ τέλματα».

Φανταστήκατε ποτέ; Ἐναν ἄνθρωπο, ποὺ νὰ ὀρκίζεται στὰ καλά του καθοίμενα, ὅτι δὲν τ' ἄρεσουν τὰ τέλματα;

Οἱ κορφὲς κί' ἡ κανέλλα

Ἔπειτα λέγαμε ἄλλα. Ἀρχίσαμε κατὶ «...» κουβέντες ἀσήμαντες κί' ἐγὼ ἀπαντοῦσα κουτουροῦ, κί' ἄλλα ἀντ' ἄλλων γιὰ νὰ θολώσω τὰ πράγματα. Ἦθελα νὰ μπλεχτοῦν τὰ νοήματα μὰς, οἱ ἰδέες μας καὶ νὰ μὴν ξέρομε κί' οἱ δυὸ τί μὰς γίνεται...» («Τὸ Θεῖο Τραγί», σελίδα 67).

Τὴν παραπάνω σκηνὴ μὰς θυμίζει ἐπίμονα, τὸ στὸ ἴδιο αὐτὸ φεῖ βολὰν κριτικὸ κάποιον ἡμεῖωμα, τοῦ κ. Ν. Γιοκαρίνη μὲ τὸν τίτλο «Ὁ Σκηνοθέτης Σπύρος Μελάς». Ὁ ἄνθρωπος, ἀφοῦ λέει ἐκεῖ τὴ σταδιοδρομία τοῦ κ. Μελά «... γοερὰν» (!) μὰς παρουσιάζει, εὐθὺς κατόπι τὸν κ. Μελά στὸ Παρίσι «ὅπου μετέτα τὰ νέα συστήματα καὶ τὰς νέας μεθόδους» καὶ ἐξακολουθητικὰ ὁ κ. Γιοκαρίνης ἐπάγει: «Πολλοὶ μελετοῦν ἄλλα ὀλίγοι μανθάνουν. Πολλοὶ σπουδάζουν ἱατρὸν ἀλλὰ ὀλίγοι εἶναι αἱ δόξαι!».

Δηλαδή; Ἀκριβῶς δὲ νοήσαμε. Ὅτι πολλοὶ μελετοῦν καὶ ὀλίγοι μαθαίνουν—αὐτὸ—εἶναι βέβαιο. (Ἀπόδειξη ὁ κ. Γιοκαρίνης ποὺ δὲν φαίνεται μῆτε πολὺ νὰ μελέτησε, μῆτε διόλου νὰ ἔμαθε). Ἐπίσης, ὅτι πολλοὶ σπουδάζουν γιατροῦ, μῆτε λόγος. Ὅμως ἐκεῖνο τὸ: «ἀλλὰ ὀλίγοι εἶναι αἱ δόξαι» τί γυρεύει ἐκεῖδᾶ; Εἶναι ἀνάγκη νὰ σπουδάζουν... καὶ «αἱ δόξαι» γιατροῦ, ἐπειδὴ γιατροῦ σπουδάζουν πολλοὶ καὶ αἱ δόξαι εἶναι λίγες; Ἦ ὅτι «αἱ δόξαι» εἶναι λίγες, γιὰ τὴν σπουδάζουν πολλοὶ γιὰ γιατροῦ καὶ τότες οἱ γιατροῦ εἶναι «δόξαι»; Μυστήριον!..

Ἀταξισμὸς τῶν αἰσθήσεων

Ὁ ἴδιος ὁ κ. Γιοκαρίνης, ἐκεῖ, εἰσαγοντας «καινὰ δαιμόνια» αἰσθητικῆς μεταξὺ μας λέει κατ' ἐξακολουθήσιν τοῦτα: «Ἐμεῖς ἐπὶ δεκατέσσαρα χρόνια, βλέποντας τὰ θεάτρα ὅλης τῆς Εὐρώπης, δὲν ἐμάθαμεν ὅ,τι αὐτὸς (ὁ κ. Μελάς) εἶδε καὶ ἀντελήφθη καὶ ἐσπούδασε ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν.»!

Ἐπὶ δεκατέσσαρα ὀλόκληρα χρόνια, θὰ μάθαιναν πολὺ περισσότερο, ὅλος ὁ κόσμος, περὶ ποὺ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Ἐκεῖνος ὁ μὸς, ποῦ—μόνος αὐτὸς μεσ' σὲ ἑκατομμύρια ἄλλους—θὰ καταρθωνε ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον—τὶ ἄνθος! Ἐπειτα, ἄν τὸν ἔβλεπε (τὸν Μελά) νὰ μὴ μάθαινε κί' ὁ κ. Γιοκαρίνης νὰ μάθαινε, μπορεῖ κί' ὁ ἴδιος νὰ ζῆλει! Ἐνῶ τώρα, εἶδατε πόσο καὶ βέβαιος εἶναι, καὶ πρᾶος;

Ἀλλαγὴ ἐπαγγέλματος

Ὁ κ. Σκίπης σ' ἓνα χρονογράφημά του («Βραδυνή» 16)3)37) μὲ τὸν τίτλο «Πρακτικὰ ἐπαγγέλματα», γράφει τοῦτα: «Κάπου διάβασα, ὅτι τὸ Συν-

δικάτο τῶν Ὑποδηματοποιῶν μιάς γαλλικῆς ἐπαρχίας ἔρρηξε φωνὴ κινδύνου γιὰ τὴν ἔλλειψιν νέων ὑποδηματοποιῶν. Οἱ γέροι τεχνίτες πεθαίνουν, χωρὶς ν' ἀφίνουν ἀντικαταστάτες. Τὶ θὰ συμβῇ λοιπόν; Πῶς θὰ παπουτσώνεται ὁ κοσμάκης;» κλπ.

Τ' ὄντι, ἡ εἰδησὴ του, κί' ἐμᾶς...κατατόραξε. Μὰ τί ὀφελεῖ; Οἱ γονεῖς μας ἄς ὄψονται «ποῦ—λέει παρακάτω ὁ ἴδιος—δὲν σκέφθηκαν νὰ μᾶς βάλουν νὰ μάθουμε, κοντὰ στὰ γράμματα, καὶ κανένα πρακτικὸ ἐπάγγελμα. Ἀλλὰ τί φταίμε; Νομίζαν πῶς ἦταν ἐξευτελιστικὸ πρᾶγμα ἢ ἐργασία τῶν χειρῶν...» Σύμφωνοι.

Ἐπιστημολογία.. «λογία!»

Ἐτερος ἀνὴρ, ἀπὸ τοὺς «πολλά ἄστεα ἰδόντας» ἐκείνους στὴν προσπάθειά του νὰ—τί συγκατάβαση!—μὰς ἐκλαϊκέψῃ τις γνώσεις (;) του, ἀναρριχήθηκε στὴν εἰδικὴ στήλη ἀπογυεματινῆς ἐφημερίδας, καὶ ἐπιθύμησε τόσο πολὺ νὰ μὰς κάμει νὰ καταλάβουμε, ὥστε τὸ ἐπιστημονικὸ θέμα ποὺ διάλεξε νὰ μὰς φουρνίσει, τὸ ἐπίγραψε ἔτσι: «Μεντελισμὸς καὶ Ἀνθρωπότης!»

Τότε, ἐμεῖς, κυτάχοντάς του σκεφτήκαμε: Τὶ Μεντελισμὸς καὶ τί Ἀνθρωπότης!

Πρωθύστερα Σχήματα

Ἐνα χρονογράφημά του, πρὶν λίγες μέρες ἐστ' «Ἀθηναϊκὰ Νέα» ὁ κ. Μελάς τὸ ἄρχιζε ἔτσι: «Ὁ ἀγαπητὸς καὶ πολλαπλῶς συνάβελφος κ. Ξενόπουλος ἔγραψε χθὲς προκαταβολικὸ ὕμνο γιὰ τὸν «Παπαφλέσσα» ποὺ ἐτοιμάζω—ἢ μάλλον ἐτοιμάσα ἤδη—γιὰ τὸ «Καινούργιο Θέατρο» τοῦ καλλιτεχνικοῦ συγκροτήματος Ἀλίκης—Μουσοῦρη—Νέζερ. Θὰ εἶνε, λέει σπουδαῖο ἔργο. Τὸ βεβαιώνει, χωρὶς νὰ τὸ ξέρῃ, χωρὶς νὰ τῷχη διαβάσῃ καὶ χωρὶς νᾶχη παρακολούθησιν δοκιμῆς...» κ. λ. π.

Ἐμεῖς, δὲν πιστεύαμε ὅτι ὁ σεβαστὸς μας κ. Ξενόπουλος θᾶγραφε προκαταβολικὰ τέτοιον ὕμνο. Μιὰ ζῆλος καὶ τόκαμε, ἐμεῖς σὲ τί φταίμε; Τόσο τὸ καλλίτερο μάλιστα, γιὰ τὸν κ. Μελά, φυσικά. Ἔτσι ὁ ὕμνος δὲν θὰ γραφεῖ...μετὰ ἑορτῆν! Κάθε... καιρὸς στὸ πρᾶγμα τοῦ κί' ὁ Αὐγουστὸς στὸν κολιό... ποὺ λέει (;) κί' ἡ λαϊκία παροιμία. Μὴν καὶ πρὶν νὰ γράψῃ ὁ κ. Μελάς τὸν Ρουμπῆ, τὴν (Ξε)Κουμπῆ καὶ λοιπὰ—πέριος τέτοιον καιρὸ—δὲν διαβάσαμε στὶς ἐφημερίδες καὶ ταῦτα;

ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΕΙΔΗΣΙΣ. — Χθὲς Τετάρτην 15ην Ἀπριλίου, ὁ μέγας Ἑλληνικὸν θεατρικὸν συγγραφεὺς, ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. Σπύρος Μελάς, ἤρχισε τὴν συγγραφὴν τῆς νέας του κωμωδίας—ὁ τίτλος θ' ἀνακοινωθῇ πολὺ προσεχῶς—ποὺ θὰ παιχθῇ εἰς τὸ θερινὸν θέατρον «Μαρίκας» τῆς ὁδοῦ Χεύδεν ἀπὸ τὴν συνεργατίδα του κ. Μαρίκαν Κοτοπούλη καὶ τὸν θιασὸν τῆς τὸν ἀρτιώτερον ἑλληνικὸν θίασον πρόζας. Ἡ ἡμέρα τῆς πρεμιέρας θὰ ἀναγγεληθῇ ἓνα μῆνα ἐνωρίτερα διὰ νὰ δυνηθῇ τὸ κοινὸν νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰς θέσεις του τῆς πρώτης ἑβδομάδος τοῦ ἔργου.»

Πολύ σωστά

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ

Κατά τας εορτάς της εκατονταετηρίδος του Πανεπιστημίου σχεδιάζεται — μανθάνομεν — κάποια άναπαράστασις επί του Παρθενώνος, με νέας, χορωδίας, κανηφόρους, σημαίας κλπ. Καλή ή σκέψις. 'Αλλ' έπειδή πείρα κακή του παρελθόντος μάς πείθει ότι όλοι αυτά αι άναπαραστάσεις μεταβάλλονται κάποτε εις τά νεοελληνιστί λεγόμενα «μασκαράλικια» καλόν θά ήτο να έγκαταλειφθή ή σκέψις. Και έξ άλλου εις τι θά ώφελήση; Οί ξένοι πού θά μάς έλθουν επί τη εύκαιρία των εορτών θά θελήσουν να άποθανυμάσουν τον Παρθενώνα υπό τδ λυκαυγές, με τον μεσημβρινόν ήλιον, υπό τδ λυκόφως, μίαν σεληνοφώτιστον έαρινήν νύκτα. Με νέας, χορωδίας, σημαίας δέν θά θελήσουν. Και ίσως— αυτό φοβούμεθα— μάς παρεξηγήσουν. Θά μάς έλθουν άλλως τε έλληνιστάι και έλληνολάτραι και όχι άναγνωστάι του Μπαϊδεκερ».

(άπό την έφημ. «Καθημερινή» 19)3)37)

Απάντηση . . Αλληγορική ;

Σέ άπάντηση του παραπάνω σημειώματος, ό κ. Γρ. Παπαμιχαήλ, έστειλε την παρακάτω έπιστολή (δημοσιευθείσα στην «Καθημερινή» 20)3)37) :

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

(Η άλληγορική παράστασις)

Κύριε Διευθυντά,

Η «Καθημερινή» εκφράζει αισθητικούς φόβους διά την έν τώ προγράμματι των εορτών της Έκατονταετηρίδος του Πανεπιστημίου άναφορμένην άλληγορικήν παράστασιν επί της Ακροπόλεως,

Η Έπιτροπή ήμών, άποτελουμένη εκ διαπρεπών καθηγητών του Πανεπιστημίου, με ταξύ των όποιων και άρχαιολόγοι και φιλόλογοι και ιστορικοί, εύχαριστεί θερμώς τον συντάκτην ήμών διά τας ύποδείξεις του, τας όποιας έλαβεν ύπ' όψιν και παρακαλεί την φίλην «Καθημερινήν» να βεβαιωθώ ότι ουδέμία αισθητική άνησυχία είναι δικαιολογημένη διά την οργανουμένην επί της Ακροπόλεως «άλληγορικήν παράστασιν».

Μετά τιμής

Ο Πρόεδρος της Έπιτροπής
Γρ. Παπαμιχαήλ»

Πολύ σωστά. Αφοϋ ή πείρα μάς πείθει ότι όλες αυτές οι άναπαραστάσεις μεταβάλλονται κάποτε στα νεοελληνιστί λεγόμενα «μασκαράλικια», ουδέμία αισθητική (;) άνησυχία είναι δικαιολογημένη ! Η έπιτροπή, τδ έλαβεν αυτό ύπ' όψη της (δτι, δηλαδή, μεταβάλλονται) και μάλιστα (άποτελουμένη από διαπρεπείς καθηγητές του Πανεπιστημίου κ.λ.π.) εύχαριστεί ! Γι' αυτό άλλωστε έγινε (ή έπιτροπή) : Για να εύχαριστεί θερμώς τον συντάκτη, και να συμφωνεί σ' αυτό πού ή πείρα μάς πείθει.

Τώρα, τι να υποθέσει κανείς ; Ότι ή άπάντηση αυτή του κ. Παπαμιχαήλ είναι συνταγμένη . . . άλληγορική ; ή ότι ό κ. Παπαμιχαήλ δέν κατέχει την γλώσσα;

Δυσὶν ὀψέοι, μάχου

Ο κ. Σπύρος Μελάς έκνευρισμένος από τις δυσμενείς κρίσεις των θεατρικῶν κριτικῶν του ὡς πρὸς τὸ ἀνέβασμα, δόσιμο κλπ. τῆς «Ζάν ντ' Ἀρκ» (ἀπὸ τὸ καλ. συγκρότημα Ἀλίκης—Μουσοῦρη—Νέζερ) τοὺς ἔψαλε— τότε—τὸν ἀναβαλλόμενον ἀποκαλόντας τοὺς «ἀμαθεῖς» καὶ «ἐγγῶρια θεατρικῆ κριτικαρία», κι' ἄλλοῦ πάλι (γιὰ τὰ ἴδια καὶ τέτοια) ἔγραφε ὅτι: Ἔως τώρα ἤξερα ὅτι ἡ κριτικὴ δέν μπορεῖ νὰ κάμει καλὸ. Τώρα βλέπω ὅτι οὔτε κακὸ δέν μπορεῖ.

Σήμερα (γράφουμε στὶς 25 τοῦ Μάρτη) χαρούμενος γιὰ τὶς εὐμενεῖς τώρα κρίσεις στὸ «Παπαφλέσσα» του, ὁ ἴδιος ὁ κ. Μελάς, γράφει γιὰ τοὺς θεατρικοὺς κριτικούς του: «Αὐτὴ τῆ φορά θά πῶ μπράβο στοὺς κριτικούς μου. Ἐγράφατε ὅπως ἔπρεπε γιὰ τὸν Παπαφλέσσα».

Δέν εἶναι πιά οἱ κριτικοὶ «ἀμαθεῖς» οὔτε «ἐγγῶρια θεατρικῆ κριτικαρία», ἡ δὲ κριτικὴ— μὲς' σὲ τρεῖς μόνον μηνες—ἔκαμε ἀρκετὲς προόδους στὸν τόπο μας.

Μιά ἐκδίκηση !

Στὸ μετὸν τίτλο «Ἐνας Ἐμπρεσιονιστῆς» σοφὸ χρονογράφημά του (στῆ «Βραδυνή» 11)3)37), ὁ κ. Σκίπης, τόσο πολὺ φάνηκε νὰ ζηλεύει τὸν ποιητὴ Ντ' Ἀνούτσιου, ὡς φαίνεται ἐπειδὴς ἐκεῖνος εἶναι μονόφθαλμος καὶ ὁ κ. Σκίπης—δέν εἶναι, ὡστε τοῦ λέει ὅτι: «Ἡ τέχνη του εἶναι μιμητικὴ»!

Τι νὰ κάμουμε γιὰ νὰ παρηγορηθεῖ ὁ κ. Σκίπης λοιπόν; Νὰ τοῦ βγάλουμε (τοῦ ντ' Ἀνούτσιου) καὶ τ' ἄλλο του μάτι, θά τὸν ζηλέψει κι' ἄματο! Ἄς τοῦ ποῦμε κι' ἐμεῖς τὸ λοιπὸν (τοῦ Ντ' Ἀνούτσιου) «ὅτι οἱ Κύκλωπες εἶχαν... δυὸ μάτια!» Ἔτσι, δέν θά τὸ παίρνει τόσο ἀπάνω του ὅτι ἔχει μονάχα ἓνα μάτι...

Δεινὸν τὸ λαλεῖν . .

Ο κ. Γρ. Παπαμιχαήλ, ἀνὴρ καὶ αὐτὸς ἀπὸ τοὺς «ἔρωτι συνειλημμένους τῶν ἀτίθιδων μουσῶν ἐκ παιδός», σὲ μιὰ ἐπιστολὴ του (στὴν «Καθημερινή» 10)3)37) διαμαρτύρεται—μέδιχοτομημένη τὴν προσωπικότητά του σὲ ἑαυτὸν καὶ σὲ Πρύτανι—ὅτι «δέν εἶναι κεκρυγμένος ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδύσεως τῶν πλουσιῶν καὶ ἐξοστρακίσεως τῶν πτωχῶν φοιτητῶν» γιὰ τὴν (λέει μιλόντας γιὰ τὸν ἑαυτοῦ σὲ τρίτο πρόσωπο) «ὁ πρύτανις ὑπῆρξεν ὁ ἴδιος πάμπτωχος, υἱὸς πτωχῶν γονέων καὶ ἐσπούδασεν ἐν μέσῳ μυρίων δυσχεριῶν καὶ δέν δύναται νὰ ἔχη διάφορον γνώμην ἀπὸ τὴν ἰδικὴν σας (τῆς «Καθημερινῆς») καὶ ὄλων τῶν ὑγειῶς σκεπτομένων Ἑλλήνων».

Σύμφωνοι καὶ σκεφτόμαστε ἀκόμα, τί τράβηξεν ὁ καυμένος ὁ πρύτανις, πάμπτωχος— τότε—καὶ υἱὸς πτωχῶν γονέων, αὐτὸς, νὰ σπουδάσει ἐν μέσῳ μυρίων δυσχεριῶν, γιὰ νὰ μὴν μπορεῖ νάχει σήμερα διάφορον γνώμην ἀπὸ αὐτὴ πού ἔχουν ὄλοι οἱ — κι' αὐτοὶ πού δέν σπούδασαν—Ἕλληνες. Πρέπει νὰ τὸν εὐγνωμονοῦμε γι' αὐτά! Γιατί σκεφτῆτε ἄν

ὁ κ. Πρύτανις δέν προήρχετο ἀπὸ γονέους πτωχοὺς, ποῖα θάταν τώρα ἡ γνώμη του. Ἄντιθετὴ ἀπὸ ὄλους τοὺς ὑγειῶς σκεπτόμενους Ἕλληνες!

Ἡ κωμωδία τῆς ζωῆς

Η « Α Θ Η Ν Α Ϊ Κ Η »

Αὐτοὺς ἀκριβῶς τοὺς τίτλους φέρνει ἓνα χρονογράφημα τοῦ Ἀπομάχου στὴν «Πρωτὰ» τῆς 8)3)34. ὅπου ὁ σὲ ὄλα ἀξέχαστός μας Ἀπόμαχος, λέει σχετικά μετὰ τὴ γλῶσσα καὶ τοῦτα: «Κατὰ μίαν προχθεσινὴν διάλεξιν του, ὁ κ. Καμπάνης, ὁμιλῶν περὶ τοῦ συγχρόνου γλωσσικοῦ λαβυρίνθου, ἀφοῦ ἔψεξε πρῶτον τὰς ἀκρότητας τῶν καθαιρεουσίωνων, ὅσον καὶ ἐκεῖνας τῶν δημοτικιστῶν, κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ διεξαγόμενος γλωσσικὸς ἀγὼν εἰς τὴν ἐποχὴν μας εἶνε ἐντελὸς ἄσκοπος, διότι γλῶσσα ὑπάρχει ἤδη εἰς τὸν τόπον μας (Σ. Ν. Σ. Τί ἀνακάλυψη! Κανενὸς δέν εἶχε πάει στὸ μυαλό του!) καὶ εἶνε περιττὸν νὰ κοπιᾶζωμεν εἰς ἀναζητήσιν ἐτέρας»!

Καθὸς βλέπετε (πάντοτε κατὰ τὸν κ. Καμπάνη), ὑπαρχούσης... τῆς λεπτομέρειας ὅτι ἔχουμε γλῶσσα, εἶναι περιττὸ νὰ ψάχνουμε πρὸς... ἀνεύρεσιν ἐτέρας! Ἄν... κατὰ σύμπτωσιν δέν εἶχαμε—μάλιστα! Τώρα, ποῖα εἶν' αὐτή; Μὰ μήτε καὶ γι' αὐτὸ ὑπάρχει κἄνας λόγος γιὰ σκάση. Εἶναι—λέει ὁ ἴδιος—ἡ «Ἀθηναϊκὴ», πού «καὶ εὐχερῆς εἶναι εἰς τὴν ἐκμάθησιν καὶ τὰς ἀνάγκας τῶν χειριζομένων (Sic) αὐτὴν πληροῦ ἐξ ὀλοκλήρου». Ἡ «Ἀθηναϊκὴ» καὶ ὄχι ἡ Ἑλληνικὴ, φυσικά. Γλῶσσα μετὰ γλῶσσα ἔχει διαφορὰ μωρὲ μάτια μ' καὶ μιὰ καὶ δέν ἔχουμε (Ἑλληνικὴ καὶ δική μας) ἄς χειριζόμεθα μίαν ὄψια νᾶναι, τὴν «Ἀθηναϊκὴ» λόγου χάρη, πού καὶ εὐχερῆς εἶναι στὴν ἐκμάθησιν καὶ—μὰ τί καὶ; Ὁ ἄνθρωπος, δέν εἶναι ντίπ στα καλά του.

Ἀξιομίμητο

« Η ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΙΑ »
Ἀγγέλλεται ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὅτι μελετᾶται μέτρον ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως, διὰ τοῦ ὁποίου θά ὑποχρεωθοῦν ὄλοι οἱ μονίμως διαμένοντες ἐν Τουρκίᾳ νὰ ὀμιλοῦν τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν εἰς ὄλα τὰ κοσμικὰ κέντρα τῶν τουρκικῶν πόλεων».

(έφημερίδες 18)3)37)

Κ. Κατσιμπαλης

Μετὸ θάνατο τοῦ Κ. Κατσιμπαλη (πατέρα τοῦ λογοτέχνη Γ. Κατσιμπαλη) καὶ ποιητῆ τῆς ἀριστουργηματικῆς μετάφρασης τῶν «τετράστιχων» τοῦ Ὁμαρ Καγιάμ, τὰ νεοελληνικά γράμματα στεροῦνται ἐνὸς σεμνοῦ καὶ ἐκλεχτοῦ τους ἐργάτη. Τὰ «Ν. Σ.» σὺλλυποῦνται, ἀπὸ ἐδῶ, τὸν ἀντάξιο γυιό του.

Μία ἐπανόρθωση

Πληροφορηθήκαμε θετικά ὅτι ἂν πραγματοποιεῖτο ἡ ἰδέα τῆς μετάβασης τοῦ Ἑθνικοῦ μας Θεάτρου στὸ Παρίσι γιὰ νὰ δώσει, ἐκεῖ, τὴν «Ἠλέκτρα» τοῦ Σοφοκλέους, δέν θά τὴν ἔδινε στὰ ἀρχαία, παρὰ στὰ νεοελληνικά—μετάφραση Γρυπάρη— ὅπως τὴν ἔδωσε τὸ φθινόπωρο, πέρσι στὴν Ἀθήνα.

Ὄστε κι' ἐμεῖς ἐπανορθώνουμε ἐδῶ καὶ ἀπὸ τὴν ἀποψη τούτη, τὸ πρᾶγμα.

Ἐνα γράμμα τοῦ κ. Καρθαίου

Ἀπὸ τὸν διευθυντὴ τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου κ. Κ. Καρθαῖο, πήραμε τὴν παρακάτω ἐπιστολὴ πού—μετὰ τὴν ἀδεία του—δημοσιεύουμε ἐδῶ :

« Ἀθήνα 16—3—37

Ἀγαπητέ μου φίλε

Στὸ σημειώμά σου «Ἀπορία καὶ λύση» (Σ. Ν. Σ.: Ἀ' τεύχος «Νεοελληνικῶν Σημειωμάτων», σελίδα 12) εἶδα πὼς κάποιοι «βαθυστόχαστος» κρίνοντας τὴ ποιητικὴ σου συλλογὴ «Οὐλαλοῦμ», ρωτᾶί: «Τί θά πεῖ ὁ κ. Κ. Μπαστιάς, διαβάζοντας τὴ συλλογὴ αὐτῆ; Γιατί ἐκεῖνος εἶναι ὁ πνευματικὸς ἀνάδοχος τοῦ Σκαριμπα...» κλπ

Εἶμαι ὑποχρεωμένος, ἐπειδὴ κολακεύομαι πὼς καὶ ἐγὼ εἶμαι πνευματικὸς ἀνάδοχος σου, νὰ δηλώσω ἐπίσημα πὼς τὸ καυχίεμαί νὰ εἶμαι κι' ἐγὼ ἀπὸ τοὺς πρώτους πού ξεχώρησα τὸ ταλέντο σου, πὼς τὸ φτάσιμό σου ξεπερνάει πολὺ τὶς προβλέψεις μου, πὼς μέσα στὰ «Οὐλαλοῦμ» ὑπάρχουν κομμάτια πού τὰ θεωρῶ ἀριστουργήματα, καὶ πὼς ὀλάκερη ἡ συλλογὴ (κι' ἂν ἀκόμα ἔχει μερικὲς ἀδυναμίες,) σ' ὄλονο ἀξίζει περισσότερο ἀπὸ ὀλάκερους τόμους «δοκίμων ποιητῶν», γιὰ τὴν πρωτοτυπία τους, τὴ φαντασία τους, τὸ ξεχείλισμα τοῦ συναισθηματικοῦ σου κόσμου. Δέκα τραγοῦδια σου ἀπὸ ἐκεῖ μέσα, περνόντας ἀπὸ τὴν ψυχὴ μας, ἀφήνουν χνάρια ἀνεξίτηλα καὶ ρυθμοὺς ἀλησμόνητους—πρᾶγμα πού λίγοι ὠκεανοὶ στίχων κατορθώνουν. Λυπᾶμαι πολὺ, πού δέν κατάρθωσα νὰ γράψω ὅπως θά ἤθελα, γι' αὐτὴ τὴ συλλογὴ, ὄντας πολὺ ἀπασχολημένος καὶ γράφοντας πολὺ δύσκολα κριτικὰς (πού δέν εἶναι δουλειὰ γιὰ τὴν ἰδιοσυγκρασία μου.) Γιατί ἐγὼ δέν κρίνω τὰ ὠραία πράγματα, παρὰ μόνο τ' ἀγαπῶ.

Σέ φιλῶ

Κ. Καρθαῖος»

Τρεῖς πνευματικοὶ φάροι

Τὰ «Νεοελληνικά Σημειώματα», χαίρονται ιδιαίτερα τονίζοντας ἀπὸ ἐδῶ, πόσον ἄξια τῶν περιστάσεων καὶ τῆς προοπτικῆς γιὰ μιὰ ἐθνικὴ ποδηγέτησιν τῶν νέων, στέκονται τὰ δυὸ μεγαλύτερα περιοδικὰ τῆς Ἀθήνας. Εἶναι αὐτά, ἡ «Πνευματικὴ Ζωὴ» τοῦ Μελεῆ Νικολαΐδη καὶ τὰ «Νεοελληνικά Γράμματα» πού διευθύνει ὁ Ἀλέκος Φωτιάδης. Τὰ

δυο αυτά περιοδικά, μαζί με τη φιλολογική σελίδα της «Καθημερινής» που διευθύνει ο κ. Αιμ. Χουρμούζιος, συγκεντρώνουν στις στήλες τους το άνθος της νεοελληνικής διανοήσεως και δίνουν—όλα μαζί—τόν μέγα παλμό των πνευματικών μας πραγμάτων. Δίχως αυτά τα τρία μεγάλα πνευματικά μας προπύργια, ή πρωτεύουσα του Έλληνισμού, ή Αθήνα, δεν θάταν παρά μία πνευματική terra incognita.

Ένας άνθρωπος

Ένας άνθρωπος (ό κ. Π. Χάρης, στη «Νέα Έστία») μη έχοντας τι πιο χειρότερό του να κάμει, βρήκε την ευκαιρία να ποιήσει «άλας μωρόν» και να Χάρη-τολολογήσει χυδαία, πάνω στην ανθρώπινη περιπέτεια που είχαν τα «Νεοελληνικά Σημειώματα»—περιπέτεια όχι όσο κάποιες δικές του, ιλαρή—έξ αφορμής μιας «τρικλοποδιάς» που μας στήθηκε. Στόν άνθρωπον αυτόν, τα «Νεοελληνικά Σημειώματα» δεν θά δώσουν—κάποιαν που θά του πρεπε—άπάντηση, παρά θά τον αντιπαρέλθουν απλώς.

«Λόγοι» και αντίλογοι

Στό χρονογράφημα «Οι λόγοι» του αγαπητού φίλου Χ (έφημ. «Έθνος» 27)337) διαβάσαμε: «Έφ' όσον ή Ακαδημία, καλλιεργούσα τα γράμματα, έδρασεν έπιτυχώς διά την καταπολέμησιν του δάκου της έλαιας και έξόντωσιν του περονοσπόρου, θά ήτο αντίθετον πρός πάσαν λογικην έάν και τό Πανεπιστήμιον δεν έξεδήλου ζωηράν δρασίν υπέρ της ξυλείας αναγομένης εις σύμβολον της Σοφίας εν ξυλίνω όμοιώματι της Αθήνας».

Ό...εαρινός πειρασμός—που ως γνωστό μήτε τον Άγιο Αντώνιο δεν άφηγε ήσυχό—μάς κάμνει ν' αναγνώσουμε την περιουσία τούτην έτσι:

«Έφ' όσον ή Ακαδημία, καλλιεργούσα τον δάκρον και τον περονόσπορον, έδρασεν έπιτυχώς διά την έξόντωσιν των γραμμιτών, θά ήτο αντίθετον πρός πάσαν λογικην έάν και τό Πανεπιστήμιον δεν έξεδήλου ζωηράν δρασίν υπέρ της ξυλείας (!) (φυσικά, γιά τί άλλο;) αναγομένης (τι διάνα!) εις σύμβολον της σοφίας εν ξυλίνω όμοιώματι της Αθήνας!»

Ό κ. Ν. Παπάς

Ό άπ' τους πρώτους νεοέλληνας διανοούμενος, ποιητής, και συνεργάτης των «Ν. Σ.» κ. Νίκος Παπάς, θά περιοδέψει τό Πάσχα στην Πελοπόννησο όπου θά δώσει διαλέξεις με θέμα την «Έλληνική Έπαρχία», στην Καλαμάτα, Αίγιο και Πάτρα. Με την ευκαιρία, αναγγέλλουμε γιά τό Γ' τεύχος των «Ν. Σ.» τό έμπνευσμένο άρθρο του έξαιρέτου αυτόνου συνεργάτη και φίλου μας: «Τό τέλος της αυτοκρατορίας των Αθηνών».

Συγκέντρωσις Προσπαθειών

Από τό, με τον τίτλον αυτόν, ωραίον άρθρο του κ. Κ. Θ. Δημαρά («Έλευθερο Βήμα» 29)337) άποσπάμε τις παρακάτω γραμμές, που κι έμεις—

όπως όλο τό άρθρο του—έγκρίνουμε άπόλυτα.

«Μαγνητισμένοι από τό μακρινό φώς της αρχαιότητας, μιμηται και άκόλουθοι της ξένης έπιστήμης που εύρισκε μέσα στον αρχαιο μας πολιτισμό μία τροφή που ό καινούριος δεν μπορούσε να της δώση, παραλευήσαμε την μικρή φλόγα που ήταν κοντά μας έτοιμη να θερμάνη τον νοϋ και την ψυχή μας».

Μία διόρθωση =

Από τυπογραφική άβλεψία στο Α' Τεύχος των «Νεοελληνικών Σημειωμάτων» ή ξενόγλωσση φράση στο άρθρο του κ. Ν. Παπά «Περί λυρικής ποιότητος» ποραμορφώθηκε. Όρθά έχει έτσι: «Aux noirs vols du Blasphème epars dans le Futur».

Στό επόμενο τεύχος

Η μετάφραση της κριακής άνασκόπησης των νεοελληνικών γραμμάτων του κ. F. Lebesgue από τό «Μεγάρν ντε Φράνς» των Παρισίων, έλλείπει χώρο, θά δημοσιευτεί όλόκληρο στο επόμενο τεύχος των «Ν. Σημειωμάτων».

Ειδοποίηση

Τό περιοδικό στέλνεται στους συναδέλφους και φίλους· αυτοί όμως δεν έχουν καμμιάν υποχρέωση πληρ. μής της συνδρομής εκτός άν αυτό είναι επιθυμία της.

Η κριτική του βιβλίου

Η κριτική του βιβλίου θά άσκειται άποκλειστικά και υπεύθυνα από τον κ. Ηλία Ζιώγα (Αρχειοσειδου 164 Καλλιθέα—Αθήνα)

ΣΤΕΛΙΟΥ ΞΕΦΛΟΥΔΑ: «Στό φώς του λευκού άγγελου», (λυρικές πρόζες)

Κάθε νέο έργο του Ξεφλούδα, είναι ένα αισθητικό δώρο που προσφέρεται στα νεοελληνικά γράμματα, τα όποια έχουν τόσην ανάγκη της προσπάθειας που καταβάλλει ή νέα γενεά. Σ' αυτή τη γενεά άνηκει κι' ό λογοτέχνης που έγραψε τις θαυμαστές σελίδες του βιβλίου «Στό φώς του λευκού άγγελου».

Συνεχίζει ό Ξεφλούδας τό δύσκολο δρόμο του που όμως αυτός οδηγεί στο πιο έξαισιο τέρμα. Είναι ένα τέρμα αυτό που άδιάκοπα τό φθάνει ό συγγραφέας της «έσωτερικής συμφωνίας» και άδιάκοπα τό έγκαταλείπει, γιάτί έτσι μόνο κάμνοντας, πραγματοποιεί τό φευγαλέο σκοπό της τέχνης του.

Βυθομετρείται διαρκώς, αυτοενδοσκοπείται, ρίχνοντας έντός του όλο τό άπλετο, τό έκθαμβωτικό φώς που διαθέτει ή πλούσια ψυχολογία του. Όλοένα αυτοαναλυόμενος, ζητεί, και τό κατορθώνει περίφημα, να συλλάβει όλες τις άποχρώσεις των συγκινήσεων

του, γεμάτες αυτές έξαισιους ίριδισμούς, που είναι φυσικό να ζει μία αισθαντική, μία καλλιεργημένη, μια εύαίσθητη ιδιοσυγκρασία, καθώς αυτή που χαρακτηρίζει τον Ξεφλούδα κι' ως άνθρωπο, κι' ως λογοτέχνη.

Ό,τι μας προσφέρει ό ποιητής αυτός που γράφει πρόζα, είναι πάντα ένα γνήσιο, ένα άτόφιο πολύτιμο κομμάτι του έαυτού του, που ζει περισσότερο τη ζωή του όνειρου. Βέβαια πώς οι άφορμές των όραμάτων του, είναι δοσμένες άπ' έξω—άλλ' ό Ξεφλούδας σκόπιμα υπεριστά τη σημασία των, και μεγαθύνει την όποιαδήποτε αξία των, ζητώντας να τις έξαυλώσει και να τις έξιδανικεύσει. Πράγμα που τό κατορθώνει με άπαραμίλλη δεξιοτεχνία.

Καθώς όλα τα προηγούμενα βιβλία του, έτσι και τό νέο, δεν είναι τίποτε άλλο παρά μία προέκταση της πραγματικής ζωής και μία συνέχειά της που άντλεί την ύπόστασή της από τις ψευδαισθήσεις και τις ένοράσεις που δημιουργεί ή πυρέσσουσα φαντασία των άλλων ποιητών.

Ένας περίπατος—ταξειδι, με την Δουλοινέα των όνειρων μας, στις χώρες που διατηρούν έναν έξωτισμό, καθώς ή χώρα του Νείλου, ή που σκορπούν μία γοητεία όπως ή Νεάπολις, βέβαια πώς πάντα θά σταθούν οι τόποι αυτοί μία άφορμή γιά να είπωθούν τα ωραιότερα λόγια και οι βαθύτεροι στοχασμοί, όταν οι ήρωες κινηθούν από χέρια που ξέρουν να συγκινούνται και να μεταδίδουν τα ρίγη των στους ανθρώπους.

Πρέπει να διαβάσει κανείς τό νέο βιβλίο του Θεσσαλονικέως αυτού, πρέπει να τό διαβάσουν όλοι οι καλλιεργημένοι Έλληνες, καθώς πρέπει να γνωρίσουν τα έργα των έκλεκτών της νέας γενεάς, γιά να δοϋν ότι αυτό που πραγματοποίησεν ό Ξεφλούδας με τό πιο λιτά μέσα, με την πιο άπλη γλώσσα, με την άπλουστερη αλλά πάντα βαθύτατα ανθρώπινη στοχαστικότητα του, είναι κάτι που σπανίως βλέπει τό φώς της δημοσιότητας.

Τι αλήθεια να πρωτοθαυμάσει κανείς; Και γιά ποιο πράγμα να πρωτομιλήσει; Η ύποβλητικότητα που αναδίδεται μέσ' από τις σελίδες του νέου αυτού βιβλίου, είναι μία ύποβλητικότητα που τα στοιχεία της πρέπει να τα αναζητήσουμε σ' έναν κόσμο διάφορον εκείνου που ζούμε. Καθώς ή μουσική του Σοϋμπερτ δεν γεμίζει την ψυχή μας παρά μελωδίες, μία γλυκεία τρυφερότητα, έτσι και ή λυρική πρόζα του Ξεφλούδα, μας μεταμορφώνει άσυνείδητα, κάνοντάς μας να σκιρτούμε και γιά τα πιο άπλη, και γιά τα πιο άσήμαντα, και γιά τα πιο ταπεινά πράγματα του κόσμου.

Διαβάζοντας τό συγγραφέα της «Εϋας», νοιώθουμε ένα χέρι που τό σπρώχνει ή στοργή και ή αγάπη, να μας οδηγεί παντού όπου ό ποιητής σταμάτησε συγκινημένος. Παρακολουθούμε βουβά την έσωτερική του πορεία,

κι' έρχονται στιγμές που ή άναπνοή μας κόβεται ή έπιτοχύνεται, όπως έρχονται στιγμές που όλα τα πράγματα του κόσμου μας φαίνονται γεμάτα φώς και μειδιάματα. Υφίσταται βέβαια παντού, άκόμη και στα πιο χαρμόσυνα σημεία, μία διάθεση πικρή, μία νότα έλαφράς μελαγχολίας, που μας διδάσκει τη σκληρότα της ζωής που ή ροή της είναι άδιάκοπη. Όσοι άγαποϋν βαθεία και συνειδητά να ζοϋν, όσοι είναι έρωτευμένοι μ' αυτό που βλέπουμε και άκούμε, βέβαια πώς θά νοιώσουν μαζί με τον Ξεφλούδα κάποιο άκαθόρι στο παράπονο γι' αυτό που περνά και χάνει τα δίχως άνάπαυλα.

Η λυρική πρόζα του Ξεφλούδα, ιδίως αυτή του νέου έργου του, είναι μία πρόζα έξαιρετικώς διαλεχτή. Οι όγδόντα τόσες σελίδες του βιβλίου αυτού, δεν προσθέτουν παρά ισάριθμες έκλεκτές σελίδες στη νεοελληνική λογοτεχνία, όπου ένα ύφος άυστηρότατα προσωπικό μας διδάσκει τα μυστικά μιας φθασμένης Τέχνης.

Ό Ξεφλούδας, συνεχίζοντας την προσπάθειά του, άλλο δεν κάμει από του να πλουτίζει και να προικίζει τα νεοελληνικά γράμματα με άξιοζήετες σελίδες που φέρνουν την αισθητική χαρά σε όσους έρχονται σε άσάφη μ' αυτές. Τό βιβλίο «Στό φώς του λευκού άγγελου» είναι ένα από τα καλλίτερα δείγματα της τελειωμένης τέχνης του Ξεφλούδα, και συγχρόνως τό άρτιώτερο και μοναδικό στο είδος του μέσα σ' όλόκληρη τη νέα φιλολογία μας, γιάτί ό έσωτερικός μονόλογος είναι άποκλειστικό έργο του συγγραφέως αυτού, που έξαισια μας τον μετάγγισε.

ΗΛΙΑΣ ΖΙΩΓΑΣ

ΓΙΑΝΝΗ ΣΚΑΡΙΜΠΑ: «Όυλαλούμ»

Νεοτεριστής, επίσης, ό κ. Γιάννης Σκαρίμπας, είναι όσο κανείς άλλος, αλλά σε όλοσδιόλου διαφορετικό ρυθμό. Ό συγγραφέας του «Μαριάμπα» διαπρέπει στον τρόπο να ξέρει πώς να διαλύει την πραγματικότητα μέσ' στους άτμούς του όνειρου, αλλά δίχως ποτέ να την άφανίζει. Τον φαντάζονται ποιητή. Στη συλλογή των στίχων που τιτλοφορεί «Όυλαλούμ» εις μνήμην του ποιητή Έτσαρ Πόε, ή φαντασία του δεν διαφεύδεται. Όλος συμπληθούται σε μίαν άυόσφαιρο διαφορομένη, που ένθυμίζει τον ύποβλητικό τρόπο του ποιητή του «Κορακιού», αλλά σ' αυτό τό παράξενο περιβάλλον, διηλίζει τό φώς της Χαλκίδας.

Phileas Lebesgue

(άπό τό 15θήμερο τεύχος του περιοδικού Mercure de France—Παρίσι 1)2)37)

Ἡ εὐτυχία στὴ ζωὴ

Σὰν βλέπει κανεὶς τὸν «Πέερ Γκύντ», τὸ ἔργο τοῦ Σκανδιναβοῦ συγγραφέα Ἑρρίκου Ἰψεν, ποὺ παίζεται τελευταία στὴν Ἀθήνα, φεύγει μὲ τὴ ψυχὴ φορτωμένη ἀπὸ ἀπελπισία, πὼς δὲ θὰ μπορέσει νὰ βρεῖ ποτὲ στὴ ζωὴ του μιά πραγματικὴ εὐτυχία καὶ χαρὰ, ἔστω ἀκόμα κι' ἂν καταχτήσῃ τὸν κόσμον ὀλάκερον, κι' ἂν πνιγεῖ σὲ δόξες καὶ πλοῦτη. Μέσα ἀπ' ὅλα αὐτὰ, παρ' ὅλη τὴν ἀρχικὴ τους αἴγλη ποὺ μᾶς τραβᾷ, δὲν βγαίνει παρὰ ἀπαγοήτευση, γιὰ κείνον ποὺ χρόνια κυνηγούσαμε καὶ σπαιταλήσαμε τὴ ζωὴ μας γιὰ τὴν κατάκτησή του, ἀφοῦ αὐτὸ ποὺ καταχτήσαμε δὲν ἔχει μέσα του τὴν εὐτυχία ποὺ δειρευτήκαμε σ' αὐτό, ἀφοῦ μέσα στὸ κάθε τι ποὺ πιάνουμε παρουσιάζεται σὰν μοναδικὸ περιεχόμενόν του ἡ ἴδια, ἀργὴ καὶ μονότονη πάντα ζωὴ.

Ἔτσι ὁ ἥρωας Πέερ, ἀφοῦ κατάκτησε, τι ἔβαλε γιὰ σκοπὸ του, δὲ βρίσκει οὔτε μιά στάλα εὐτυχίας μέσα σ' ὅλα αὐτὰ, παρατώντας τα στὸ τέλος γιὰ νὰ ξαναγυρίσῃ καὶ πάλι στὸ σκιθρωπὸ λιμάνι τῆς μακρυνῆς πατρίδας του, καὶ νὰ βρεῖ στὸ ταπεινὸ καλύβι τῆς καλῆς του, ποὺ τὸν καρτέρει μὲ ὑπομονή, μιά κάποια ἀνάπαυση, ποὺ στάθηκαν ἀνίκανες νὰ τοῦ τὴν δώσουν ὅλες οἱ κατάκτησές του.

Θαρρῶ πὼς τὰ πράματα ὅπως παίρνονται στὴν πλοκὴ τοῦ ἔργου, εἶναι ἐπικίνδυνα γιὰ τοὺς νέους, ποὺ θὰ δοῦν μὲ ἴκτρα, πὼς ὀλάκερη ἡ θερμὴ τους φλόγα καὶ ἡ ἔντονη προσπάθειά τους γιὰ τὴν πραγμάτωση ὀρισμένων σκοπῶν, δὲν θάχει γιὰ ἀποτελέσματα τῆς παρὰ μιά συσσώρευση ἀπὸ ἀπογοητεύσεις καὶ ἀνώφελες ἐπιτυχίες. Καὶ μούρχειται τώρα στὸ μυαλὸ ἡ ἴδια ἠττόπαθη διακήρυξη τοῦ Γερμανοῦ Γκαίτε, τοῦ ἀδιάκοπου τούτου κυνηγητῆ τῆς χαρᾶς, ποὺ τρέχει διαρκῶς γιὰ τὴν κατάκτησή της, μὰ ποὺ δὲν τὴν φθάνει ποτὲ «γιατί κάθε φορά, ἐκεῖνο ποὺ μὲ χίλιους κόπους καταχτᾷ, εἶναι ὅμοιο καὶ ἀπόιδιο μὲ κείνο ποὺ πρότερα εἶχε καταχτημένο καὶ δὲν ἔχει τίποτα περὶ τὸ ἄπ' αὐτό».

Παρμένη βέβαια ἀπὸ μιά τέτοια πλευρὰ ἡ ἔννοια τῆς εὐτυχίας, τόσο ἀφηρημένα καὶ ἀκαθόριστα, εἶνε κάτι ἀνύπαρχον καὶ γιὰ τοὺς δύο, δὲν εἶναι ἔννοια κοσμικὴ. Ἡ ζωὴ σ' αὐτοὺς εἶναι ἀγῶνας γιὰ τὴν κατάκτηση ψηλοῦ βουνοῦ, ποὺ ἡ κάθε του κορφή ποὺ πιάνεται δὲν ἔχει ἀπάνω της καμμιά ἐκπλήρωση τῶν πόθων μας, κι' ἀντίθετα μᾶς παρουσιάζει ἄλλες ψηλότερες κορφές, σ' ἀναρίθμητη παράτα. Γι' αὐτοὺς δὲν ὑπάρχει κοσμικὴ χαρὰ κι' ὄλος ὁ ἀγῶνας τῆς ζωῆς δὲν κάμνει παρὰ νὰ μᾶς ὀδηγεῖ στὴ γαληνεμένη μακαριότητα τοῦ συνταυτισμοῦ μὲ τὴν ἀπολυτότητα, νὰ μᾶς φέρνει στὴ χαρὰ τῆς σιγῆς καὶ τῆς ἀκίνησιος, μὲ μιά κατάσταση ἰνδικῆς Νιρβάνας, ποὺ μέσα τὴν θὰ βροῦμε τὴν ἀπολύτρωσή μας, ἀπαλλαγμένοι ἀπὸ τὴν κοσμικὴ ματαιότητα.

* Ἄν ἔτσι εἶχαν τὰ πράγματα τότε ἡ ζωὴ

θάχε πρὸ πολλοῦ ξαφανιστεῖ στὸ ἀπειρο, κυνηγημένη ἀπὸ τὴ θανατικὴ πνοὴ τοῦ πιὸ ἠττόπαθου προστάγματος. μιά καὶ δὲν θὰ εἶχε τὴν ὑπομονὴ τὴ λύτρωσή της σὴν ἴδια της τὴν ἀρνηση.

Στὰ συμπεράσματα τούτα καταλήγει κανεὶς, σὰν προσπαθεῖ νὰ βγάλει τὴν εὐτυχία μέσα ἀπὸ καταστάσεις ζωῆς στατικές, μέσα ἀπὸ τὴν ἀνάπαυση τοῦ καταχτημένου σκοποῦ. Θάταν τὸ ἴδιο, σὰν νὰ ζητούσαμε τὴν ζωικὴ ἐκδήλωση στὴν ἡρεμία, τὴν κίνηση τοῦ σύμπαντος στὴν ἔννοια τῆς ἀπολυτότητας. Θάταν τὸ ἴδιο σὰν νὰ ζητούσαμε νάταν ζωογόνος ὁ ποταμὸς κι' ὅταν λιμνάζει, νάταν ἀνδρείος ὁ πολεμιστὴς καὶ ὅταν κοιμάται, νάταν παραγωγικὴ ἡ μηχανὴ κι' ὅταν παύει νὰ ἐργάζεται.

Μὰ τὰ πράματα δὲν ἔχουν βέβαια ἔτσι. Ἡ ζωὴ βρίσκεται στὴν κίνηση καὶ ἡ χαρὰ στὴ δράση. Ἡ εὐτυχία δὲν εἶνε ἔννοια οὔτε ἀφηρημένη, οὔτε δὰ καὶ ἀπόλυτη, ὥστε νὰ μὴν γυρεύουμε «αὐτὴ καθ' ἑαυτὴ», ἀπὸ τὴν ἡσυχία σκοπιὰ ἑνὸς καταχτημένου σκοποῦ. Ἡ εὐτυχία εἶνε στενὰ καὶ ἀναπόσπαστα δεμένη ὀχι μὲ τὴ ζωὴ, παρμένη σὲ καταστάσεις καὶ μορφές ἡρεμίας καὶ στατισμοῦ, μὰ μὲ τὴ ζωὴ, παρμένη στὴ δράση καὶ στὴν ἐνέργεια. Ὁξω ἀπὸ τὴ δράση καὶ τὴν ἐνέργεια ἡ ζωὴ ἀποτελεῖ ἀρνηση τοῦ ἑαυτοῦ της, καὶ ἡ εὐτυχία μέσα σὲ ζωὴ ἀρνητικὴ δὲν εἶνε μπορετὸ νὰ ἐκδηλωθεῖ. Τὸ πρᾶμα μοιάζει μὲ τὴν ἡλεχτρικὴ ποσότητα ποὺ κρῦβον μέσα τους τὰ φυσικὰ σώματα, ποὺ εἶνε νεκρὴ σὰν τὰ σώματα ἡρεμοῦν, καὶ ἐκδηλώνεται ἀμέσως σὰν θεθοῦν σὲ τριβὴ, σὲ κίνηση.

Ξεκινᾶμε λοιπὸν κι' ἐμεῖς ἐξετάζοντας τὴν εὐτυχία, ἀπὸ τὸ δομένο, ὅτι ὁ δρόμος τῆς ζωῆς εἶναι τὸ ἀνηφορικὸ μονοπάτι βουνοῦ ψηλοῦ— ἂν καὶ αὐτὸ θάταν συζητήσιμο—, ποὺ κατὰ διαστήματά του εἶνε σπαρμένο πάνω του οἱ πόθοι μας. Πὼς κάθε πραγμάτωση ἑνὸς πόθου, φέρνει μπροστὰ μας σειρὰ ὀλάκερη ἄλλων καὶ ἔτσι κάθε πιὸ πέρα, καὶ πὼς οἱ πόθοι εἶνε ἄπειροι καὶ ἡ ζωὴ πεπερασμένη. Ποῦ εἶνε ἡ ἐκδήλωση τῆς εὐτυχίας στὸ βᾶδισμα τοῦ δρόμου τούτου; Εἶνε στὴν κατάκτηση τοῦ πόθου, ἢ εἶναι στὴν προσπάθεια γιὰ τὴν κατάκτησή του;

Σὰν ζητήσουμε τὴν εὐτυχία στὸ βασιλεῖο τοῦ καταχτημένου πόθου, τότε ἀσφαλῶς θὰ δοκιμάσουμε ἀπογοήτευση, ὀχι γιὰτὶ αὐτὸ ποὺ πιάσαμε δὲν εἶνε ἐκεῖνο ποὺ ζητούσαμε, ἀλλὰ γιὰτὶ, ὅπως προείπαμε, ζητοῦμε τὴν εὐτυχία σὲ μορφὴ ζωῆς στατικῆς, πρᾶμα ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ γίνει γιὰτὶ ἡ στασιμότητα τῆς ζωῆς ἀποτελεῖ ἀρνηση τῆς εὐτυχίας, ὅπως ἡ ἀπολυτότητα ἀποτελεῖ ἀρνηση τῆς κίνησης, ὅπως ἡ ἡρεμία τῶν φυσικῶν σωμάτων πνίγει τὴν βρισκόμενη μέσα τους ἡλεχτρικὴ ἐνέργεια, ὅπως ὁ ποταμὸς ποὺ λιμνάζει ἀποτελεῖ ἔστιά μολυσματικὴ.

Γι' αὐτὸ καὶ βλέπουμε ὅτι ἐκεῖνοι γίνονται θρηνώδοι τοῦ τάχα ἀπιαστοῦ τῆς εὐτυχίας, ποὺ ζῶντας ὀξω ἀπὸ τὴν ἐράση καὶ τὴν ἐνέργεια τῆς ζωῆς, ἔχουν γιὰ μοναδικὸ σκοπὸ τους νὰ

Ἡ Ἑλληνικὴ κριτικὴ

Γιὰ τὸ «Στρόβιλο» τοῦ Π. Σαμαρᾶ

Γιὰ τὸ ρομάντζο τοῦ Χαλκιδιώτη λογοτέχνη Π. Σαμαρᾶ, γραφτήκανε ὡς τὴ στιγμὴ, οἱ παρακάτω—ὅλες εὐμενεῖς—κριτικὲς στὸν Ἕλληνα. περιοδικὸ κλπ, τύπο.

Ἐφημερίδες: «Πρόδος» Ἀλμυροῦ ἀπὸ τὸν κ. Σταθ. Καραγιώργη, «Θεσσαλία» Βόλου ἀπὸ τὸν κ. Κ. Καλαντζῆ, «Εὐρώτας» Σπάρτης ἀπὸ τὸν κ. Α. Τριῆρη, «Ἐρευνα» Κρήτης ἀπὸ τὸν κ. Π. Ἀθηναῖο, «Ἐθνικὴ Ἠχώ» Ἐάνθης ἀπὸ τὸν κ. Τ. Γκοσιόπουλο, «Ἐρευνα» Αἰγίου ἀπὸ τὸν κ. Κλ. Μιμίκιο, «Φωνὴ τοῦ Αἰγίου» Αἰγίου, ἀπὸ τὸν κ. Γ. Βαλσαμίδη, «Βόρειος Ἑλλάς» Κοζάνης ἀπὸ τὸν κ. Δ. Ἑλλαδίτη, «Εὐριπος» Χαλκίδος ἀπὸ τὸν κ. Κ. Χρ., «Θρακικὰ Νέα» Ἀλεξανδρουπόλεως ἀπὸ τὸν κ. Θράκη Θρύλο, «Νεοελληνικὰ Γράμματα» ἀπὸ τὸν κ. Κλ. Παράσχο, «Πανευβοικὸν Βῆμα» Χαλκίδος ἀπὸ τὸν κ. Μ. Σέτα, «Κήρυξ» Λαρίσης ἀπὸ τὸν κ. Ἀλκὴ Ἀθάμα. Περιοδικὰ: «Πνευματικὴ Ζωὴ» ἀπὸ τὸν κ. Μελ. Νικολαΐδη, «Μακεδονικὲς Ἡμέρες» Θεσσαλονίκης ἀπὸ τὸν κ. Π. Σπανδωνίδη.

Γιὰ τὸ «Ἐπαρχικὸ Παρθεναγωγεῖο» τῆς Δίδος Μ. Ἀλόνης

Καὶ γιὰ τὸ μυθιστόρημα τῆς Μύρας Ἀλόης, εὐμενεῖς κριτικὲς στά: «Ἐρευνα» Χανίων ἀπὸ τὸν κ. Π. Πατρινοῦ, «Τηλέγραφο» καὶ «Νεολόγο» Πατρῶν ἀπὸ τὴ σύνταξη, «Νεοελληνικὰ Γράμματα» (κριτικὴ ἀναγνωστῶν), «Νέα Ἀλήθεια» Θεσ/νίκης ἀπὸ τὸν κ. Περσέα Ἀθηναῖο, καὶ στὴ «Ζακυνθινὴ Φωνὴ» Ζακύνθου. Καὶ στὰ «Ν. Σημειώματα» ἀπὸ τὸν διευθυντὴ των κ. Γιάννη Σκαρίμπα (Τεύχος 1 Μάρτη 1937).

Κυκλοφορεῖ σὲ λίγον καιρὸ ἡ νέα ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ κυρίου ΓΕΩΡΓ. ΤΣΟΥΚΑΛΑ «ΕΛΝΓΟΡΑΝΤΟ»

Κυκλοφορεῖ προσεχῶς τὸ ποιητικὸ βιβλίον Ἄρη Δικταίου «ΤΥΧΟΔΙΩΚΤΕΣ»

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΓΕΡ. ΛΟΥΚΑΤΟΥ ΛΕΩΦ. ΘΗΣΕΩΣ 173 — ΚΑΛΛΙΘΕΑ

Βιβλία Γαλλικὰ καὶ Ἑλληνικὰ. Φιλολογία, Ἱστορία, Τέχνη, Ἐπιστήμη. Ὅλες οἱ ἐκδόσεις τῶν νέων Ἑλλήνων Πεζογράφων καὶ Ποιητῶν. Προηγούμενα τεύχη «Ν. Σημειωμάτων». Τηλέφωνον 9515

ὀνειροπολοῦν τὴν ξωτικὴ ὀμορφιά τῆς ἀπιαστης θεᾶς, μέσα ἀπὸ τῆς ἀνταύγειες ἑνὸς λιμανιοῦ τῆς ζωῆς, ποὺ ἀραξαν ἐκεῖ γιὰ πάντα τὸ καράβι τους.

Ἀντίθετα ἀπ' αὐτὰ ἡ εὐτυχία κι' ἡ χαρὰ, σὰν γνήσια προϊόντα τῆς ζωικῆς ἐνέργειας, μονάχα στὴν ἐνέργεια αὐτὴ καὶ τὴ δράση μποροῦν νὰ ἐκδηλωθοῦν. Ἡ χαρὰ πηγάζει ὀχι ἀπὸ τὸν καταχτημένο πόθον, μὰ ἀπὸ τὴν προσπάθεια καὶ τὴν ἀγωνία γιὰ τὴν κατάκτηση τοῦ πόθου αὐτοῦ. Ὁ καταχτημένος πόθος γίνεται κατάσταση στατικὴ, καὶ πνίγεται στὴ διαρκὴ ἐπανάληψη τοῦ ἴδιου πράματος, στὸ νωχελικὸ φόντο μιάς μονότονης καὶ πάντα ἴδιας ὀμορφιάς. Ὁτι ἔχουμε παύει νὰ μᾶς συγκινεῖ. Χρειαζόμαστε καινούργιες κατακτήσεις πόθων, καινούργια πραγμάτωση ἄλλων ἰδανικῶν, μιά διαρκὴς ροὴ καινούργιων πραγμάτων πρέπει νὰ περνᾷ ἀδιάκοπα ἀπὸ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μας.

Νὰ ζοῦμε μέσα στὴ διαρκὴ δράση τῆς ζωῆς, νὰ νοιώθουμε διαρκῶς μέσα μας διάπυρη τὴ φλόγα γιὰ τὴν κατάκτηση ἑνὸς πόθου μας, νὰ μὴ σταθμεύουμε σὲ κανένα λιμάνι καταχτημένου σκοποῦ μας, νὰ μὴ συμβιβάζομαστε ποτὲ μὲ τὴν ἡρεμία καὶ τὴ στασιμότητα, νὰ τρέχουμε κι' ὄλο νὰ τρέχουμε μὲ λάβαρο τὸ ἀνεξάντλητο θάρρος μας, νὰ οἱ συντελεστὲς τοῦ πολιτισμοῦ, νὰ τὰ θεμέλια κάθε κοινωνικῆς προόδου, νὰ ἡ ἀνεξάντλητες καὶ γάργαρες πηγὲς τῆς παντοτεινῆς τῆς χαρᾶς μας τῆς ζωῆς μας χαρᾶς. Τὸ ἀντίθετο ὀδηγεῖ στὴν ἀρνηση τοῦ περιεχομένου τῆς ζωῆς, στὴν ἀρνηση τῆς εὐτυχίας καὶ χαρᾶς, στὴν παγερῆ τοῦ τάφου πλάκα.

* Ἀθήνα 9 τοῦ Μάρτη 1937

ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΣΤΕΡΗΣ

Κυκλοφορεῖ προσεχῶς
Ο «ΠΑΛΜΟΣ»

Περιοδικὸ Μελέτης καὶ Κριτικῆς
Ἐκδίδεται κάθε δύο μῆνες

Διευθυντὴς ΠΕΤΡΟΣ Σ. ΣΠΑΝΔΩΝΙΔΗΣ
Ἐπιμελητὴς τῆς ὕλης ΑΒΡ. ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ

Ὁ «Παλμὸς» θὰ εἶναι περιοδικὸ μελέτης καὶ ἐλευθερῆς σκέψης. Θὰ εἶναι ἀκόμη περιοδικὸ κριτικῆς. Θὰ κρίνει τὴ λογοτεχνικὴ παραγωγή, ὀση θὰ τοῦ ἀποστέλλεται, προσέχοντας κατὰ προτίμηση τὴν πεζογραφία, χωρὶς νὰ παραμερίσει τὴν ποίηση ὀταν καὶ ἑάν κάπου τὴ συναντήσῃ.

Κυκλοφορεῖ προσεχῶς

«Ὁ Λογοτέχνης»

Δίμηνη Ἐπιθεώρηση Κριτικῆς
Μελέτης καὶ Τέχνης

Νικολαΐδης, τού Μάρτη (τεύχος 6) συνεργασία : Σοφίας Μαυροσιδη—Παπαδάκη, Γιάννη Χατζίνη, "Αγι Θέρου, Δ. Ζώτου, Γ. Κοτζιούλα, Κ. Παΐζη, Κ. Παπαδάκη, Μ. Δερμιτζάκη, Κ. Γ. Κаланτζή, Oscar Wilde, 'Α. Αγγελόγλου, Γ. Σιδέρη, 'Η. Ζιώγα, άρθρα, σημειώματα κλπ.

Στὸ ἴδιο τεύχος εὐμενῆς κριτικὴ τοῦ κ. Γ. Χατζίνης γιὰ τὴν μελέτη τοῦ κ. Π. Ὀλύμπιου «Γιάννης Σκαρίμπας»

Στὴν «**Νέα Πνοή**» διευθυντής : Ν. Πάνου, τού Φλεβάρη—Μάρτη (τεύχος 8—9) συνεργασία : Γ. Τσουκαλά, Μ. Δημάκη, "Αργη Κόρακα, Γ. Πιερίδη, R. Bovlesve κλπ. κριτικὸν ἀπολογισμὸν ἀπὸ τὸν κ. 'Αβ. Πατάζογλου, σημειώματα κλπ.

Στὸ Περιοδικὸν «**Μακεδονικὴ Νεολαία**» διευθυντής : Ν. Γεωργίτσας, τού Μάρτη, συνεργασία, † Χ. Χρηστοβασιλέη, Γιάννη Φλιάσιου, Μόνας Λίτσας Δουκ. Βαγενά, κριτικὴ βιβλίου, φιλολ. νέα κ.λ.π.

Στὴν «**Γαλλικὴ Ἀνθολογία**» διευθυντής : Γ. Σημηριώτης, τῆς 15 τοῦ Μάρτη (τεύχος 10) διαλεχτὲς μεταφράσεις Γάλλων Ποιητῶν κατωμένες ἀπ' τὸν διευθυντὴ τοῦ Περιοδικοῦ.

Στὴν «**Πάφος**» διευθυντής : Φ. Λοΐζος, τού Μάρτη (τεύχος 6) συνεργασία : Γ. Ζώρα, Α. Φιλίππου, Μ. Αυγίζου, Γ. Πιερίδη, Π. Βαλδασερίδη, Γ. Θεοδωρίδη, Γ. Λεύκη, Α. Γιαννίδη, Χ. Ἀχτίδα, Μ. Μοντανίου, Α. Κληρίδη, βιβιοκρισία, σημειώματα κ.λ.π.

Στὰ «**Κυπριακὰ Γράμματα**» διευθυντής : Κ. Πρευσῆς, τού Φλεβάρη—Μάρτη (τεύχος 5—6) συνεργασία, Γλ. Ἀλιθέρση, Γ. Πιερίδη, Ν. Χ. Μπουφίδη, Κ. Σπυριδάκη, Ρ. Φιλύρα, Π. Ταλιαδώρου, Σπ. Ἀρδαβάνη, Α. Κωτσάκη, 'Α. Ἰντιάνου, βιβλιοκρισία, σημειώματα κλπ.

Στὸ ἴδιο τεύχος εὐμενῆς κριτικὴ γιὰ τὴ συλλογὴ «**Οὐλαλοῦμ**» τοῦ Γιάννη Σκαρίμπα ἀπὸ τὸν Κ. Προνοσή.

Στὸ «**Φίλο τῶν Ζῶων**» διευθυντής, Χαρ. Λαγουδάκης» τοῦ Φλεβάρη (τεύχος 26) ἑξαιρετικὴ φιλολογικὴ καὶ ἄλλη ὕλη γύρω ἀπὸ τὴν προσασία τῶν ζῴων.

Στὴν «**Οἰκογενειακὴ Ζωὴ**» διευθυντής, Α. Ζαχάρης, τού Μάρτη (τεύχος 44) ἐκλεχτὴ καὶ πλούσια ἠθικοκοινωνικὴ ὕλη.

Στὸ «**Ἐθνικὸ Πνεῦμα**» διευθυντής, Π. Ἰωάννου, τού Μάρτη (τεύχος 1ο) ποιητικὴ συνεργασία μ' ἔθνικὸ περιεχόμενον.

Στὸ «**Ξεκίνημα**» διευθυντής, Ν. Γρυπάρης, τού Μάρτη (τεύχος 1ο) συνεργασία "Αγγ. Βραδυνού, Π. Κοράλη, Τ. Δόξα, Α. Ἀβούρη, Γ. Τσιλιμίγκρα, Π. Σαμαρά, Τ. Ἀδάμ, Κλ. Μιμίκου, Δ. Γεωργακά, κλπ., κριτικὴ βιβλίου, σημειώματα κλπ.

Στὸ ἴδιο τεύχος εὐμενῆς κριτικὴ γιὰ τὰ «**Οὐλαλοῦμ**» ὑπὸ Α. Βραδυνοῦ.

Στὸν φιλολ. «**Τηλέγραφος**» τῆς 1 τοῦ Μάρτη τὸ φιλολογικὸν ἄρθρον τοῦ κ. Μιμίκου «**Ἡ ἄσκημη φιλολογία τοῦ ὠραίου φύλλου**», τὸ αἰσθηματικὸν ἄρθρον «**Ἦρω ἀπ' τὸ συνέδριον τῶν νέων συγγραφέων**» τοῦ κ. Γ. Σαράντη, τὸ γράμμα «**τραγικὲς παραξηγήσεις**» ἀναφερόμενον στὰ ζητήματα τῆς Ἑλλ. Ἐπαρχίας, τοῦ κ. Γ. Σακκά, τὸ ἄρθρον «**ἕνα ἱστορικὸν μουσεῖον**» τοῦ κ. Θ. Βασμαντζή, φιλ. νέα, καλλιτεχνικὴ ζωὴ κ. λ. π.

Στὸν «**Ἀγῶνα**» τριφυλλίας τῆς 3 τοῦ Μάρτη, ποιήματα Κατασοῦ «**στὶς Χιλιάκιβες**», ἀνέκδοτη μετάφραση «**ἡ δύναμις τῶν λόγων**» τοῦ Ἐντγαρ Πόε ἀπ' τὸ Ἀγγλικόν.

Τὰ «**Θρακικὰ Νέα**» καθιέρωσαν εἰδικὴ στήλη κριτικῆς βιβλίου μὲ κριτικὸν τὸν κ. Θράκη Θρύλο. Ὁ «**Ἀγὼν**» τὸ ἴδιο μὲ κριτικὸν τὸν κ. Π. Ὀλύμπιο.

Στὸν «**Δωδεκανήσιον**» ἑφ. Νέας Ὑόρκης ἄρθρον τοῦ Ἐλβετοῦ Καθηγητοῦ κ. Σαμουέλ Μ. Μποβὺ «**Ἡ Ἑλληνικὸς τῆς Δωδεκανήσου**» (δημοσιεύτηκε καὶ στὴν «**ἐφημερίδα τῆς Γενεύης**»).

Ἡ «**Κραυγὴ Ἰωαννίνων**» καθιέρωσε δευτερεύουσα φιλολ. σελίδα μὲ φιλ. διευθυντὴ τὸν ποιητὴ κ. Μ. Κολβάτο.

Στὴν «**Καστοριανὴ Ζωὴ**» τῆς 9ης τοῦ Μάρτη εὐμενῆς κριτικὴ τοῦ κ. Γ. Κελεντινίου γιὰ τὰ ποιήματα τοῦ κ. Γιάννη Μπακάλη «**Καναγκιουρσία Καστοριά**».

Στὸν «**Ἀγῶνα**» τῆς 10 τοῦ Μάρτη ἄρθρον τοῦ κ. Π. Ὀλύμπιου, «**φιλολογικὲς συγκρούσεις—ὁ Σκαρίμπας καὶ Βογιαντζάκης**» ἐξ ἀφορμῆς δυσμενοῦς κριτικῆς τοῦ δευτέρου γιὰ τὴν συλλογὴ «**Οὐλαλοῦμ**» συνέχεια καὶ τέλος τῆς μετάφρασης «**ἡ δύναμις τῶν λόγων**» τοῦ Ἐντγαρ Πόε.

Στὴν «**Ἐρευνα**» Αἰγίου, τῆς 7 τοῦ Μάρτη, κριτικὴ τοῦ κ. Μιμίκου γιὰ τὴ συλλογὴ τοῦ Ὁρ. Λάσκου «**Ἀγριόχηνες**», διήγημα τοῦ κ. Ροδά «**Ἀτσιγκανοπούλα**».

Στὴν «**Κορινθία**» Κιάτου τῆς 25 τοῦ Μάρτη, διήγημα τοῦ κ. Π. Ἀθηναίου, «**δυσὸ χαροκαμμένες**» ποίημα τοῦ κ. Γ. Σακελλαρίδη.

Στὸν φιλολογικὸν «**Τηλέγραφος**» τῆς 22 τοῦ Μάρτη, εὐμενῆς κριτικὴ γιὰ τὸ βιβλίον τῆς Μύρας Ἀλόης «**Στὸ Ἐπαρχιακὸν Παρθενοναγωγεῖον**» ποιήματα Κλ. Μιμίκου «**κάποια μάτια**» καὶ Σ. Γεωργαντοπούλου «**De profundis**».

Στὴν «**Φωνὴ Αἰγίου**» τῆς 7 τοῦ Μάρτη, κριτικὴ τοῦ κ. Γ. Βαλσαμίδη γιὰ τὸ θεατρικὸν ἔργο τοῦ κ. Μ. Βάλσα «**Ἡ κοροΐδια τῆς τέχνης**» ναυτικὸ διήγημα τοῦ κ. Ν. Πολιτοπούλου «**Νηοψία**».

«**Στὴν Πρόσοδο**» Ἀλμυροῦ τῆς 10 τοῦ Μάρτη, «**Στὴς ἀνοιξὸς τὸ φόντο**» λιρικὴ πρόζα τῆς Αἴρας Παγάσου, ποιήματα «**Νοσταλγία**» τοῦ κ. Κ. Τήμερη.

Στὸν «**Κήρυκα**» Λαοίσσης τῆς 11 τοῦ Μάρτη, εὐμενῆς κριτικὴ τοῦ Ἄλκη Ἀθάνα γιὰ τὸ ρομάντζο «**Στρόβιλος**» τοῦ κ. Π. Σαμαρά.

Στὰ «**Νέα**» Καλαμῶν τῆς 10 τοῦ Μάρτη, ποιήματα τῆς κ. Ρίτας Μποῦρη—Παπα «**Ἐνας Πιερότος στὴ Νύχτα**» διήγημα τοῦ κ. Γ. Σακκά «**τὸ θηρίον**», ἐπιγράμματα ἀρχαίων λυρικών τοῦ κ. Μουνδρέα.

Στὸ «**Πανευβοϊκὸ Βῆμα**» τῆς 4 καὶ 11 τοῦ Μάρτη, εὐμενῆς κριτικὴ τοῦ Μ. Σ. γιὰ τὸν «**Στρόβιλος**» τοῦ κ. Σαμαρά, ποίημα τοῦ κ. Τ. Λελάκη «**Ψέματα**».

Στὸν «**Φάρος**» Δράμας τῆς 3 τοῦ Μάρτη, σπουδαιότατο ἄρθρον τοῦ κ. Γ. Φιλανθίδη «**Ἡ πνευματικὴ ἀνήσις τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ τὸ αἰώνιον κέντρον**». Τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ θὰ δημοσιεύσουμε μεγάλη περίληψη στὸ Γ' τεύχος τῶν «**Ν. Σ.**».

Στὴ «**Φωνὴ τοῦ Αἰγίου**» τῆς 14 τοῦ Μάρτη, εὐμενῆς κριτικὴ τοῦ κ. Γ. Βαλσαμίδη γιὰ τὴ μελέτη τοῦ κ. Π. Ὀλύμπιου «**Γιάν. Σκαρίμπας**» καὶ μετάφρ. τοῦ ποιήματος «**Ἡ ἀκατανόμαστη**» τοῦ Balery Larbant.

Στὸ «**Φῶς**» Λεβαδείας τῆς 14 τοῦ Μάρτη, ἄρθρον τοῦ κ. Ἀθ. Κ. Τομαρά «**Ἡ προσπάθεια τῶν Νέων**» καὶ ποίημα «**Πόνος**» τοῦ † Ν. Γρυπνησιώτη.